ЧЕРНІГІВСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

ЗАГАЛЬНА ПРОФЕСІЙНА (СЕРТИФІКАТНА) ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
«Розвиток професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування»

Шифр програми ЗП/2026/25

Рік запровадження програми: 2026

Програму затверджено: наказ Чернігівського регіонального центру підвищення кваліфікації від 17 березня 2026 року № 93

Програму погоджено: наказ НАДС від 23 квітня 2026 року № 52-26

ПРОФІЛЬ ПРОГРАМИ

1. Загальна інформація	
Назва програми	**Розвиток професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування**
Шифр програми	ЗП/2026/25
Тип програми за змістом	загальна професійна (сертифікатна) програма підвищення кваліфікації
Відомості про акредитацію для загальної професійної (сертифікатної) програми	–
Форма навчання	очна/дистанційна
Цільова група	посадові особи місцевого самоврядування четвертої-сьомої категорій посад в органах місцевого самоврядування
Передумови навчання за програмою	
Найменування замовника освітніх послуг у сфері професійного навчання за програмою[2]	–
Найменування партнера (партнерів) програми	–
Обсяг програми	2 кредити ЄКТС
Тривалість програми та організація навчання	8 днів: І сесія – 4 дні ІІ сесія – 4 дні
Мова викладання	українська
Напрям(и) підвищення кваліфікації, який (які) охоплює програма	підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування не рідше одного разу на три роки)
Перелік професійних компетентностей, на підвищення рівня яких спрямовано програму	Професійні знання стандартів Європейського Союзу у відповідній сфері та заходів адаптації законодавства; про права, свободи та обов'язки людини і громадянина, засади запобігання та протидії дискримінації; основ соціальної та правової захищеності осіб з інвалідністю; державної мови; правових та організаційних засад функціонування системи запобігання корупції та забезпечення доброчесності; засад і принципів державної політики у сфері інформаційної безпеки; засад стратегічного планування; основ проектного менеджменту (управління проектами), Цифрова грамотність; Особистісні компетентності; Знання законодавства у сфері місцевого самоврядування та служби в органах місцевого самоврядування; Командна робота та взаємодія; Комунікація та взаємодія
Укладач(і) програми	Козенко Ольга Ярославівна, начальник навчально-методичного відділу Чернігівського регіонального центру підвищення кваліфікації

2. Загальна мета	
Розвиток професійної компетентності посадових осіб органів місцевого самоврядування шляхом поглиблення знань щодо сучасного законодавства, принципів доброчесності, цифрової трансформації, безбар'єрності, ветеранської політики та стратегічного розвитку територіальних громад. Програма спрямована на формування здатності ефективно застосовувати сучасні управлінські інструменти, забезпечувати якісне надання публічних послуг, підвищувати результативність діяльності органів місцевого самоврядування та сприяти сталому розвитку громад.	
3. Очікувані результати навчання	
За результатами навчання слухачі повинні демонструвати:	
знання	законодавчих засад служби в органах місцевого самоврядування та особливостей їх практичного застосування; принципів професійного розвитку посадових осіб органів місцевого самоврядування та сучасних підходів до підвищення професійної компетентності; нормативно-правової основи антикорупційної політики в Україні; механізмів запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності органів місцевого самоврядування; етичних стандартів та принципів доброчесності на службі в ОМС; психологічних чинників виникнення корупційної поведінки та її морально-психологічних наслідків; державної політики безбар'єрності та нормативно-правових засад забезпечення доступності у громадах; принципів створення архітектурної, інформаційної та цифрової безбар'єрності; правових основ державної ветеранської політики та системи підтримки ветеранів у територіальних громадах; організаційних механізмів надання соціальних, медичних та психологічних послуг ветеранам; основ цифрової грамотності та сучасних цифрових інструментів; принципів функціонування систем електронного урядування та цифрових послуг у громадах; можливостей використання хмарних сервісів та онлайн-платформ для управлінської діяльності; основних положень та принципів імплементації політик Європейського Союзу в Україні; механізмів адаптації законодавства України до стандартів ЄС; основ інформаційної безпеки та захисту інформації у діяльності органів місцевого самоврядування; видів інформаційних загроз та способи протидії дезінформації; підходів та інструментів стратегічного планування розвитку територіальних громад; принципів просторового планування та інтеграції містобудівної документації з документами

	стратегічного розвитку; джерел та механізмів фінансового забезпечення розвитку територій, зокрема публічних інвестицій.
уміння	застосовувати норми законодавства щодо служби в органах місцевого самоврядування у професійній діяльності; планувати власний професійний розвиток та підвищення компетентності у сфері публічного управління; ідентифікувати корупційні ризики в діяльності органів місцевого самоврядування та застосовувати механізми їх запобігання; застосовувати етичні стандарти та принципи доброчесності у службовій діяльності; аналізувати психологічні чинники виникнення корупційних проявів та враховувати їх у управлінській практиці; впроваджувати політику безбар'єрності та інклюзії у діяльності органів місцевого самоврядування; планувати створення доступного середовища у громаді (архітектурного, інформаційного та цифрового); організовувати роботу органів місцевого самоврядування щодо підтримки та реінтеграції ветеранів; координувати надання соціальних, медичних та психологічних послуг ветеранам; застосовувати сучасні цифрові інструменти та сервіси у публічному управлінні; використовувати інструменти електронного урядування для підвищення ефективності управління громадою; організовувати цифрову взаємодію та командну роботу із використанням онлайн-платформ; аналізувати процеси адаптації законодавства України до стандартів ЄС; застосовувати інструменти імплементації політик Європейського Союзу у розвитку територіальних громад; забезпечувати інформаційну безпеку та захист даних у діяльності органів місцевого самоврядування; протидіяти інформаційним загрозам та дезінформації; застосовувати підходи стратегічного та просторового планування розвитку територіальних громад; аналізувати джерела фінансового забезпечення розвитку територій та механізми публічних інвестицій.
навички	практичного застосування нормативно-правових актів у сфері місцевого самоврядування; оцінювання корупційних ризиків та впровадження антикорупційних заходів у діяльності органів влади; дотримання професійної етики та стандартів публічної служби; комунікації та взаємодії з різними соціальними групами населення;

	врахування принципів інклюзії та безбар'єрності при прийнятті управлінських рішень; організації роботи щодо соціальної підтримки ветеранів та їх інтеграції в громаду; використання цифрових інструментів у службовій діяльності; роботи з електронними сервісами публічного управління; використання хмарних сервісів для організації спільної роботи та управління інформацією; забезпечення інформаційної безпеки у роботі з даними; аналізу інформаційних ризиків та реагування на інформаційні загрози; підготовки стратегічних та програмних документів розвитку громади; використання інструментів просторового планування; оцінювання та планування фінансових ресурсів для реалізації проєктів розвитку території.
4. Викладання та навчання (методи навчання, форми проведення навчальних занять)	
Навчання здійснюється за очною або дистанційною формою в синхронному режимі. Передбачається проведення 2 сесій навчання по чотири дні кожна. Методи навчання: лекція-презентація; аналіз нормативно-правових актів, моделювання ситуацій та розв'язування ситуаційних завдань, кейс-метод, демонстрація реальних прикладів, live-демонстрація, групова робота, рольові ігри, практичні вправи, аналіз ризиків та заходів безпеки, тренінг, вправи на самоаналіз	
Назви вебплатформи, вебсайту, електронної системи навчання, через які здійснюватиметься таке навчання, посилання (веб адреса)	3CX/ZOOM, доступ до вебкабінету надається під час реєстрації
Назва дистанційного курсу (модуля)	–
6. Оцінювання та форми поточного, підсумкового контролю	
Складові оцінювання та їх питома вага у підсумковій оцінці (%)	Відвідування занять (очно або дистанційно в синхронному режимі) - 50%. Опрацювання обов'язкової літератури, інформаційних та інших матеріалів - 10%. Підсумковий контроль - 40%. Документ про підвищення кваліфікації видається за умови отримання учасником професійного навчання не менше ніж 85% від загальної суми складових оцінювання результатів навчання, обрахованих із урахуванням питомої ваги кожної із них та за умови успішного проходження підсумкового контролю.
Форма та періодичність поточного контролю	–
Форма підсумкового контролю	комп'ютерне тестування

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ
(очна форма)

Етап навчання (сесія)	Назва модулів, тем	Кількість годин				
		загальна кількість годин / кредитів ЄКТС за модулем	у тому числі:			
			аудиторні заняття	дистанційні заняття	навчальні візити	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7
ОБОВ'ЯЗКОВІ МОДУЛІ ПРОГРАМИ (46 годин/1,53 кредиту ЄКТС)						
Сесія 1	**Модуль 1. Практика служби в органах місцевого самоврядування: законодавство та професійне зростання**					
	Тема 1.1. Законодавство про службу в органах місцевого самоврядування та практика його застосування	2	2	—	—	—
	Тема 1.2. Професійний розвиток посадовців органів місцевого самоврядування	3	2	—	—	1
Сесія 2	**Модуль 2. Антикорупційна політика та психологічні засади запобігання корупції**					
	Тема 2.1. Запобігання корупційним ризикам та етичні стандарти в діяльності органів місцевого самоврядування	3	2	—	—	1
	Тема 2.2. Психологічні аспекти корупції: морально-психологічні наслідки, прояви та індивідуальні характеристики	2	2	—	—	–
Сесія 3	**Модуль 3. Безбар'єрність та інклюзія в органах місцевого самоврядування**					
	Тема 3.1. Політика безбар'єрності: нормативно-правові засади та повноваження органів місцевого самоврядування	2	2	—	—	—
	Тема 3.2. Формування доступного простору громади: архітектурна, інформаційна та цифрова безбар'єрність	3	2	—	—	1
Сесія 4	**Модуль 4. Ветеранська політика та надання послуг ветеранам**					
	Тема 4.1 Реінтеграція ветеранів війни в територіальні громади: правові основи та механізми підтримки	2	2	—	—	—
	Тема 4.2. Надання соціальних, медичних та психологічних послуг ветеранам: організація та координація в органах місцевого самоврядування	3	2	—	—	1
Сесія 5	**Модуль 5. Цифрова грамотність**					
	Тема 5.1. Основи цифрової грамотності в публічному управлінні	2	2	—	—	—

	та адмініструванні: сучасні інструменти та сервіси					
	Тема 5.2. Електронне урядування та цифрові послуги в громаді: можливості та практика застосування	2	2	—	—	—
	Тема 5.3. Використання хмарних сервісів і онлайн-платформ для ефективної командної взаємодії	4	2	—		2
Сесія 6	**Модуль 6. Імплементація політик ЄС в Україні**					
	Тема 6.1. Адаптація законодавства та практик місцевого самоврядування до стандартів Європейського Союзу	2	2	—	—	—
	Тема 6.2. Інструменти впровадження політик ЄС у розвитку територіальних громад	3	2	—	—	1
Сесія 7	**Модуль 7. Інформаційна безпека в органах місцевого самоврядування**					
	Тема 7.1. Основи інформаційної безпеки та захисту даних в громадах.	2	2	—	—	—
	Тема 7.2. Протидія інформаційним загрозам у діяльності органів місцевого самоврядування	3	2	—	—	1
Сесія 8	**Модуль 8. Діяльність органів місцевого самоврядування з розвитку території**					
	Тема 8.1. Основи стратегічного планування: підходи, інструменти	2	2	–	–	–
	Тема 8.2. Просторове планування: інтеграція містобудівної документації та стратегічних документів громади	3	2	—	—	1
	Тема 8.3. Фінансове забезпечення розвитку території, публічні інвестиції	3	2	—	—	1
ВИБІРКОВІ МОДУЛІ ПРОГРАМИ (12 годин/0,4 кредиту ЄКТС) (обираються три з тринадцяти модулів)						
Сесія 9	**Модуль 9. Адміністративні процедури в органах місцевого самоврядування**					
	Тема 9.1. Застосування Закону про адміністративну процедуру в громадах.	2	2	—	—	—
	Тема 9.2. Цифровізація адміністративних послуг.	2	2	—	—	—
	Модуль 10. Проєктний менеджмент в органах місцевого самоврядування					
	Тема 10.1. Основи проєктного менеджменту: планування, реалізація та моніторинг проєктів розвитку громади	2	2	—	—	—
	Тема 10.2. Підготовка та управління проєктами місцевого розвитку: від ідеї до результату.	2	2	—	—	—
	Модуль 11. Кризове управління в органах місцевого самоврядування					
	Тема 11.1. Планування реагування на кризи в громадах.	2	2	—	—	—

	Тема 11.2. Координація ресурсів під час надзвичайних ситуацій.	2	2	—	—	—
	Модуль 12. Soft-skills для ефективного управління					
	Тема 12.1. Розвиток професійних комунікаційних навичок.	2	2	—	—	—
	Тема 12.2. Управління стресом та запобігання вигоранню в умовах децентралізації.	2	2	—	—	—
	Модуль 13. Публічні консультації					
	Тема 13.1. Організація публічних консультацій у громадах.	2	2	—	—	—
	Тема 13.2. Інструменти залучення громадян до прийняття рішень.	2	2	—	—	—
	Модуль 14. Ділове українське мовлення					
	Тема 14.1. Писемна форма спілкування посадових осіб місцевого самоврядування	2	2	—	—	—
	Тема 14.2. Усне професійне спілкування: мовностилістичні норми	2	2	—	—	—
	Модуль 15. Протидія домашньому насильству та торгівлі людьми в громадах					
	Тема 15.1. Механізми запобігання та реагування на домашнє насильство на місцевому рівні	2	2	—	—	—
	Тема 15.2. Протидія торгівлі людьми в контексті діяльності органів місцевого самоврядування	2	2	—	—	—
	Модуль 16. Зелена трансформація та енергетична політика України					
	Тема 16.1. Зміна клімату та адаптація: гармонізація політики України з Європейським зеленим курсом	2	2	—	—	—
	Тема 16.2. Розвиток зеленої енергетики та енергетична стійкість як ключовий елемент зеленої інтеграції України до ЄС	2	2	—	—	—
	Модуль 17. Молодіжна політика					
	Тема 17.1. Участь молоді в прийнятті рішень у громадах	2	2	—	—	—
	Тема 17.2. Інклюзивна молодіжна робота на місцевому рівні	2	2	—	—	—
	Модуль 18. Гендерна рівність та недискримінація в діяльності в органах місцевого самоврядування					
	Тема 18.1. Реалізація гендерної політики в громадах	2	2	—	—	—
	Тема 18.2. Гендерно-орієнтоване бюджетування та планування	2	2	—	—	—
	Модуль 19. Інструменти ШІ для покращення послуг органів місцевого самоврядування					
	Тема 19.1. Застосування ШІ в адміністративних послугах громад	2	2	—	—	—
	Тема 19.2. Автоматизація процесів за	2	2	—	—	—

	допомогою ШІ-інструментів					
	Модуль 20. Освітній менеджмент в громаді					
	Модуль 20.1. Управління системою освіти в територіальній громаді	2	2	—	—	—
	Модуль 20.2. Стратегічний розвиток освітньої мережі громади: планування, оптимізація та забезпечення якості освітніх послуг	2	2	—	—	—
	Модуль 21. Особливості надання соціальних послуг у громаді					
	Модуль 21.1. Надання соціальних послуг територіальною громадою відповідно до законодавстваїх класифікація	2	2	—	—	—
	Модуль 21.2. Міжвідомча взаємодія при здійсненні соціальної роботи в територіальній громаді	2	2	—	—	—
	Підсумковий контроль результатів навчання	**2**	—	**2**	—	—
РАЗОМ		**60/2**	—	**50**	—	**10**

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ
(дистанційна форма)

Етап навчання (сесія)	Назва модулів, тем	Кількість годин				
		загальна кількість годин / кредитів ЄКТС за модулем	у тому числі:			
			аудиторні заняття	дистанційні заняття	навчальні візити	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7
ОБОВ'ЯЗКОВІ МОДУЛІ ПРОГРАМИ (48 годин/1,53 кредиту ЄКТС)						
Сесія 1	**Модуль 1. Практика служби в органах місцевого самоврядування: законодавство та професійне зростання**					
	Тема 1.1. Законодавство про службу в органах місцевого самоврядування та практика його застосування	2	—	2	—	—
	Тема 1.2. Професійний розвиток посадовців органів місцевого самоврядування	3	—	2	—	1
Сесія 2	**Модуль 2. Антикорупційна політика та психологічні засади запобігання корупції**					
	Тема 2.1. Запобігання корупційним ризикам та етичні стандарти в діяльності органів місцевого самоврядування	3	—	2	—	1
	Тема 2.2. Психологічні аспекти корупції: морально-психологічні наслідки, прояви та індивідуальні характеристики	2	—	2	—	–
Сесія 3	**Модуль 3. Безбар'єрність та інклюзія в органах місцевого самоврядування**					
	Тема 3.1. Політика безбар'єрності: нормативно-правові засади та повноваження органів місцевого самоврядування	2	—	2	—	—
	Тема 3.2. Формування доступного простору громади: архітектурна, інформаційна та цифрова безбар'єрність	3	—	2	—	1
Сесія 4	**Модуль 4. Ветеранська політика та надання послуг ветеранам**					
	Тема 4.1 Реінтеграція ветеранів війни в територіальні громади: правові основи та механізми підтримки	2	—	2	—	—
	Тема 4.2. Надання соціальних, медичних та психологічних послуг ветеранам: організація та координація в органах місцевого самоврядування	3	—	2	—	1
Сесія 5	**Модуль 5. Цифрова грамотність**					
	Тема 5.1. Основи цифрової грамотності в публічному управлінні	2	—	2	—	—

	та адмініструванні: сучасні інструменти та сервіси					
	Тема 5.2. Електронне урядування та цифрові послуги в громаді: можливості та практика застосування	2	—	2	—	—
	Тема 5.3. Використання хмарних сервісів і онлайн-платформ для ефективної командної взаємодії	4	—	2	—	2
Сесія 6	**Модуль 6. Імплементація політик ЄС в Україні**					
	Тема 6.1. Адаптація законодавства та практик місцевого самоврядування до стандартів Європейського Союзу	2	—	2	—	—
	Тема 6.2. Інструменти впровадження політик ЄС у розвитку територіальних громад	3	—	2	—	1
Сесія 7	**Модуль 7. Інформаційна безпека в ОМС**					
	Тема 7.1. Основи інформаційної безпеки та захисту даних в громадах.	2	—	2	—	—
	Тема 7.2. Протидія інформаційним загрозам у діяльності органів місцевого самоврядування	3	—	2	—	1
Сесія 8	**Модуль 8. Діяльність органів місцевого самоврядування з розвитку території**					
	Тема 8.1. Основи стратегічного планування: підходи, інструменти	2	—	2	—	—
	Тема 8.2. Просторове планування: інтеграція містобудівної документації та стратегічних документів громади	3	—	2	—	1
	Тема 8.3. Фінансове забезпечення розвитку території, публічні інвестиції	3	—	2	—	1
ВИБІРКОВІ МОДУЛІ ПРОГРАМИ (12 годин/0,4 кредиту ЄКТС) (обираються три з тринадцяти модулів)						
Сесія 9	**Модуль 9. Адміністративні процедури в органах місцевого самоврядування**					
	Тема 9.1. Застосування Закону про адміністративну процедуру в громадах.	2	2	—	—	—
	Тема 9.2. Цифровізація адміністративних послуг.	2	2	—	—	—
	Модуль 10. Проєктний менеджмент в органах місцевого самоврядування					
	Тема 10.1. Основи проєктного менеджменту: планування, реалізація та моніторинг проєктів розвитку громади	2	2	—	—	—
	Тема 10.2. Підготовка та управління проєктами місцевого розвитку: від ідеї до результату.	2	2	—	—	—
	Модуль 11. Кризове управління в в органах місцевого самоврядування					
	Тема 11.1. Планування реагування на кризи в громадах.	2	2	—	—	—

	Тема 11.2. Координація ресурсів під час надзвичайних ситуацій.	2	2	—	—	—
	Модуль 12. Soft-skills для ефективного управління					
	Тема 12.1. Розвиток професійних комунікаційних навичок.	2	2	—	—	—
	Тема 12.2. Управління стресом та запобігання вигоранню в умовах децентралізації.	2	2	—	—	—
	Модуль 13. Публічні консультації					
	Тема 13.1. Організація публічних консультацій у громадах.	2	2	—	—	—
	Тема 13.2. Інструменти залучення громадян до прийняття рішень.	2	2	—	—	—
	Модуль 14. Ділове українське мовлення					
	Тема 14.1. Писемна форма спілкування посадових осіб місцевого самоврядування	2	2	—	—	—
	Тема 14.2. Усне професійне спілкування: мовностилістичні норми	2	2	—	—	—
	Модуль 15. Протидія домашньому насильству та торгівлі людьми в громадах					
	Тема 15.1. Механізми запобігання та реагування на домашнє насильство на місцевому рівні	2	2	—	—	—
	Тема 15.2. Протидія торгівлі людьми в контексті діяльності органів місцевого самоврядування	2	2	—	—	—
	Модуль 16. Зелена трансформація та енергетична політика України					
	Тема 16.1. Зміна клімату та адаптація: гармонізація політики України з Європейським зеленим курсом	2	2	—	—	—
	Тема 16.2. Розвиток зеленої енергетики та енергетична стійкість як ключовий елемент зеленої інтеграції України до ЄС	2	2	—	—	—
	Модуль 17. Молодіжна політика (0,13 кредиту ЄКТС)					
	Тема 17.1. Участь молоді в прийнятті рішень у громадах	2	2	—	—	—
	Тема 17.2. Інклюзивна молодіжна робота на місцевому рівні	2	2	—	—	—
	Модуль 18. Гендерна рівність та недискримінація в діяльності в органах місцевого самоврядування					
	Тема 18.1. Реалізація гендерної політики в громадах	2	2	—	—	—
	Тема 18.2. Гендерно-орієнтоване бюджетування та планування	2	2	—	—	—
	Модуль 19. Інструменти ШІ для покращення послуг органів місцевого самоврядування					
	Тема 19.1. Застосування ШІ в адміністративних послугах громад	2	2	—	—	—

	Тема 19.2. Автоматизація процесів за допомогою ШІ-інструментів	2	2	—	—	—
	Модуль 20. Освітній менеджмент в громаді					
	Модуль 20.1. Управління системою освіти в територіальній громаді	2	2	—	—	—
	Модуль 20.2. Стратегічний розвиток освітньої мережі громади: планування, оптимізація та забезпечення якості освітніх послуг	2	2	—	—	—
	Модуль 21. Особливості надання соціальних послуг у громаді					
	Модуль 21.1. Надання соціальних послуг територіальною громадою відповідно до законодавстваїх класифікація	2	2	—	—	—
	Модуль 21.2. Міжвідомча взаємодія при здійсненні соціальної роботи в територіальній громаді	2	2	—	—	—
	Підсумковий контроль результатів навчання	**2**	—	**2**	—	—
РАЗОМ		**60/2**	—	**50**	—	**10**

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Модуль 1. Практика служби в органах місцевого самоврядування: законодавство та професійне зростання.

Тема 1.1. Законодавство про службу в органах місцевого самоврядування та практика його застосування

Перелік питань для вивчення теми: Поняття про службу в органах місцевого самоврядування та її відмінності від державної служби. Система нормативно-правових актів, що регулюють службу в органах місцевого самоврядування. Основні положення Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування». Види посад в органах місцевого самоврядування: категорії, групи оплати праці, типи посад. Порядок вступу на службу в органи місцевого самоврядування: конкурсний відбір, призначення без конкурсу, особливості для окремих посад. Права, обов'язки, обмеження та заборони під час проходження служби. Дисциплінарна відповідальність: види стягнень, порядок притягнення, строки, оскарження. Припинення служби в органах місцевого самоврядування: підстави, особливості звільнення за власним бажанням, за порушення, у зв'язку з реорганізацією. Соціальні гарантії та оплата праці посадових осіб місцевого самоврядування. Вплив реформи децентралізації на регулювання служби в органах місцевого самоврядування.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; аналіз нормативно-правових актів (робота з текстами законів у групах); розв'язування ситуаційних завдань (складання наказів, пояснень, службових записок).

Тема 1.2. Професійний розвиток посадовців органів місцевого самоврядування

Перелік питань для вивчення теми: Поняття професійного розвитку та підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування: нормативне визначення згідно з Законом України «Про службу в органах місцевого самоврядування» та Постановою КМУ № 106 від 06.02.2019. Система професійного навчання: види (підвищення кваліфікації, стажування, самоосвіта, наставництво тощо), періодичність та обов'язковість. Індивідуальна програма професійного розвитку (ІПР) посадової особи місцевого самоврядування: порядок складання, затвердження, моніторинг виконання, роль керівника та самого службовця. Форми та методи професійного навчання: очне, дистанційне, змішане, онлайн-платформи (Платформа професійного розвитку НАДС, Prometheus тощо), короткострокові та сертифікатні програми. Організація підвищення кваліфікації: замовники, надавачі послуг, акредитація програм, фінансування. Роль органів місцевого самоврядування у плануванні та забезпеченні професійного розвитку працівників (аналіз потреб, щорічне планування, створення умов). Зв'язок професійного розвитку з підвищенням ефективності місцевого самоврядування та реформою децентралізації.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; аналіз нормативних документів (робота з текстами Закону, Постанови КМУ №106, наказів НАДС); кейс-метод (розбір прикладів складання ІПР, планів підвищення кваліфікації ОМС); групова робота (розробка фрагменту індивідуальної програми професійного розвитку для гіпотетичної посади); практичні вправи (заповнення форм планування навчання, оцінка потреб)

Перелік питань, які виносяться на самостійну роботу учасників професійного навчання: Порядок визначення та аналізу індивідуальних потреб у професійному навчанні в органі місцевого самоврядування.

Модуль 2. Антикорупційна політика та психологічні засади запобігання корупції

Тема 2.1. Запобігання корупційним ризикам та етичні стандарти в діяльності органів місцевого самоврядування

Перелік питань для вивчення теми: Нормативно-правова основа запобігання корупції в органах місцевого самоврядування: ключові положення Закону України «Про запобігання корупції», антикорупційні вимоги до посадових осіб місцевого самоврядування. Корупційні ризики в діяльності ОМС: типові сфери високого ризику (публічні закупівлі, управління комунальним майном, землекористування та містобудування, розподіл бюджетних коштів, відновлення та відбудова в умовах воєнного стану та післявоєнного періоду). Методологія оцінки та управління корупційними ризиками в ОМС: покроковий алгоритм ідентифікації ризиків, їх оцінка, розробка заходів мінімізації (згідно з методологією Мінрозвитку громад та НАЗК). Антикорупційна програма (або План доброчесності) органу місцевого самоврядування: вимоги до розробки, зміст, погодження з НАЗК (відновлена практика з 2025 року), моніторинг виконання. Інститут уповноваженого з питань запобігання та виявлення корупції в ОМС: призначення, повноваження, відповідальність, координація роботи НАЗК з громадами. Декларування майна та доходів посадовими особами місцевого самоврядування: актуальні вимоги, строки, контроль, наслідки порушень. Етичні стандарти поведінки посадових осіб місцевого самоврядування: Загальні правила етичної поведінки, принципи доброчесності, уникнення конфлікту інтересів, заборона дискримінації та мови ворожнечі. Конфлікт інтересів: види (реальний, потенційний), механізми запобігання та врегулювання в повсякденній діяльності ОМС. Захист викривачів корупції в ОМС: права та гарантії, канали повідомлення (Портал НАЗК, внутрішні процедури), культура викривання та її вплив на доброчесність.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; аналіз нормативних документів, кейс-метод (розбір реальних корупційних схем в ОМС, судових рішень, прикладів антикорупційних програм громад); групова робота (ідентифікація корупційних ризиків у типових процесах ОМС, розробка фрагменту антикорупційного заходу чи плану врегулювання конфлікту інтересів); моделювання ситуацій (розв’язування етичних дилем, конфлікт інтересів, повідомлення про корупцію)

Перелік питань, які виносяться на самостійну роботу учасників професійного навчання: Етичні аспекти поведінки в соціальних мережах та поза робочим часом для посадових осіб місцевого самоврядування.

Тема 2.2. Психологічні аспекти корупції: морально-психологічні наслідки, прояви та індивідуальні характеристики

Перелік питань для вивчення теми: Корупція як психологічний феномен: визначення з позицій психології (моральна деградація, конфлікт між інтересами, когнітивні дисонанси). Психологічні механізми формування корупційної поведінки: моральна дезенгажмент (moral disengagement), раціоналізація, нейтралізація провини, дифузія відповідальності, нормалізація корупції в групі/організації. Індивідуальні психологічні характеристики осіб, схильних до корупційних дій: «темна тріада» (нарцисизм, макіавеллізм, психопатія), низький рівень емпатії, завищена самооцінка/егоцентризм, низький самоконтроль, схильність до ризику, матеріалістична орієнтація, відсутність почуття провини. Вплив влади на психіку: психологічні ефекти влади (зниження емпатії, підвищення готовності до ризику, ілюзія неуразливості, ефект «вище закону»), корупція як прояв зловживання владою. Морально-психологічні прояви корупції в поведінці: когнітивні спотворення (overconfidence, confirmation bias), емоційні аспекти (страх викриття vs.

жадібність, почуття переваги), маніпулятивні стратегії в комунікації. Морально-психологічні наслідки корупції для особи: внутрішній конфлікт (когнітивний дисонанс), ерозія моральної ідентичності, хронічний стрес/тривога, втрата само поваги, психологічне вигорання, формування «фальшивого Я». Наслідки для колективу та організації: токсична організаційна культура, зниження довіри, демотивація чесних працівників, поширення цинізму, ефект «зараження» корупцією. Психологічні фактори толерантності до корупції в суспільстві та в ОМС: сприйняття корупції як «норми», вплив групового тиску, низька віра в справедливість, культурні особливості (толерантність до «мінімального зла»). Психологічні бар'єри запобігання корупції: опір змінам, страх покарання vs. страх втрати вигоди, емоційна залежність від корупційних практик. Зв’язок психологічних аспектів корупції з етичними стандартами та антикорупційними програмами: як використовувати знання психології для посилення доброчесності (розвиток емпатії, етичне лідерство, тренінги з моральної дезенгажмент).

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; кейс-метод (розбір реальних прикладів корупційних діянь з акцентом на психологічні мотиви та наслідки для особи/колективу); групова дискусія та рольові ігри (моделювання етичних дилем, ситуацій конфлікту інтересів, раціоналізації корупційних дій); вправи на самоаналіз (ідентифікація власних когнітивних спотворень, обговорення моральних емоцій — провина, сором, емпатія); моделювання ситуацій (розв’язування етичних кейсів з фокусом на психологічні прояви та наслідки).

Модуль 3. Безбар'єрність та інклюзія в органах місцевого самоврядування

Тема 3.1. Політика безбар’єрності: нормативно-правові засади та повноваження органів місцевого самоврядування

Перелік питань для вивчення теми: Поняття безбар’єрності (доступності, інклюзивності) в українському законодавстві: визначення, принципи та шість основних напрямів (фізичний, інформаційний, цифровий, економічний, суспільно-громадянський, освітній) відповідно до Національної стратегії. Нормативно-правова основа політики безбар’єрності: Конституція України (статті про рівність, права осіб з інвалідністю), Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю (ратифікована Україною), Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні», Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності», інші закони та зміни. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері безбар’єрності: відповідно до Закону «Про місцеве самоврядування в Україні», Бюджетного кодексу, містобудівного законодавства та Національної стратегії (затвердження місцевих стратегій/програм, планів, бюджетування заходів, контроль за доступністю об’єктів). Інтеграція принципів безбар’єрності в місцеві документи: Стратегія розвитку територіальної громади, План соціально-економічного розвитку, місцеві програми (наприклад, розвитку безбар’єрного простору, доступності громадських будівель, транспорту, цифрових сервісів). Фізична доступність: вимоги до об’єктів фізичного оточення (ДБН В.2.2-40:2018, ДСТУ тощо), обов’язки ОМС щодо адаптації адмінбудівель, громадських просторів, транспорту, нове будівництво та реконструкція. Інформаційна та цифрова безбар’єрність: доступні веб-сайти та електронні послуги ОМС (стандарти WCAG), доступна комунікація (шрифт Брайля, сурдопереклад, легка мова), вимоги до публічної інформації. Створення місцевих рад/комісій з питань безбар’єрності: примірне положення, повноваження, залучення осіб з інвалідністю та громадськості. Моніторинг, оцінка та відповідальність: порядок перевірки безбар’єрності, механізми оскарження, роль уповноважених осіб в ОМС, відповідальність за порушення. Актуальні виклики та практика впровадження в умовах воєнного стану та відновлення:

пріоритети для громад (відновлення інфраструктури з урахуванням безбар'єрності, інклюзія ветеранів, фінансування з державних/місцевих бюджетів та донорів).

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; групова робота (розробка фрагменту місцевої програми безбар'єрності або чек-листа перевірки доступності об'єкта); практичні вправи (аудит доступності гіпотетичного об'єкта чи сайту ОМС, заповнення форм моніторингу); дискусія (обговорення бар'єрів впровадження в умовах обмеженого фінансування та воєнного стану, залучення громадськості).

Тема 3.2. Формування доступного простору громади: архітектурна, інформаційна та цифрова безбар'єрність

Перелік питань для вивчення теми: Поняття доступного (безбар'єрного) простору громади: інтеграція фізичної (архітектурної), інформаційної та цифрової безбар'єрності в контексті Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні. Архітектурна (фізична) безбар'єрність: ключові вимоги ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення: принципи універсального дизайну, вимоги до новобудов, реконструкції, адаптації існуючих об'єктів (пандуси, ліфти, тактильні покриття, візуальні індикатори, ширина проходів, санвузли тощо). Повноваження органів місцевого самоврядування щодо забезпечення архітектурної безбар'єрності: затвердження місцевих програм, контроль за дотриманням ДБН при видачі дозволів на будівництво, моніторинг доступності громадських будівель, транспорту, вулично-дорожньої мережі, громадських просторів (парки, зупинки, тротуари). Інформаційна безбар'єрність: вимоги до доступної комунікації в діяльності ОМС (легка для читання мова, шрифт Брайля, сурдопереклад, аудіоформати, альтернативні тексти для візуального контенту, уникнення дискримінаційної мови); приклади впровадження в громадах (доступні буклети, оголошення, вивіски, інформаційні стенди). Цифрова безбар'єрність: стандарти доступності веб-сайтів та електронних послуг ОМС; адаптація порталів «Дія», офіційних сайтів громад, мобільних додатків (контрастність, клавіатурна навігація, екранні читачі, альтернативні тексти для зображень, субтитри для відео). Інтеграція безбар'єрності в місцеві плани: включення розділів про доступний простір до Стратегії розвитку громади, Плану відновлення та розвитку, місцевих бюджетів. Моніторинг та оцінка доступності: використання Мапи безбар'єрності (Мінрозвитку громад та ЛУН), чек-листи перевірки об'єктів, громадський контроль, роль комісій/рад з питань безбар'єрності в ОМС. Практичні інструменти впровадження: розробка безбар'єрних маршрутів у громаді, аудит доступності (методичні рекомендації Мінрозвитку), залучення осіб з інвалідністю до оцінки та планування. Актуальні виклики в умовах воєнного стану та відновлення: пріоритетне адаптування об'єктів критичної інфраструктури, інклюзія ветеранів та осіб з травмами, фінансування з місцевих бюджетів, донорів та державних програм.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; кейс-метод (розбір прикладів аудиту доступності в реальних громадах, успішних/проблемних випадків адаптації об'єктів чи сайтів); групова робота (розробка фрагменту безбар'єрного маршруту громади або чек-листа перевірки сайту ОМС на відповідність WCAG); практичні вправи (аудит гіпотетичного об'єкта/сайту за допомогою інструментів типу WAVE, Lighthouse; заповнення форм моніторингу); дискусія (обговорення бар'єрів фінансування та впровадження в умовах обмежених ресурсів, ролі громадськості).

Перелік питань, які виносяться на самостійну роботу учасників професійного навчання: Приклади впровадження інформаційної безбар'єрності в діяльності ОМС:

доступні формати публічної інформації, комунікація з особами з вадами зору/слуху, легка мова в офіційних документах.

Модуль 4. Ветеранська політика та надання послуг ветеранам

Тема 4.1 Реінтеграція ветеранів війни в територіальні громади: правові основи та механізми підтримки

Перелік питань для вивчення теми: Поняття реінтеграції ветеранів війни: перехід від військової служби до цивільного життя, соціальна, психологічна, професійна та економічна адаптація. Основні нормативно-правові акти з питань ветеранської політики. Повноваження органів місцевого самоврядування (ОМС) у реінтеграції ветеранів. Механізми підтримки на рівні громад: розробка та реалізація місцевих комплексних програм соціальної підтримки ветеранів та членів їх сімей, інститут помічника ветерана, центри надання соціальних послуг (ЦНСП), психологічна та фізична реабілітація, професійна адаптація та перекваліфікація. Соціальні послуги для ветеранів у громадах: базові послуги (соціальний супровід, консультування, соціальна адаптація та реінтеграція, підтримане проживання, екстрене втручання), мультидисциплінарні команди, психосоціальна підтримка. Професійна та економічна реінтеграція: сприяння працевлаштуванню, ветеранське підприємництво, програми перекваліфікації, квоти на робочі місця, грантова підтримка. Психологічна та медична підтримка: моніторинг ментального здоров'я, послуги з формування життєстійкості, реабілітація та відновлення, інклюзія ветеранів з інвалідністю. Моніторинг та оцінка ефективності: збір даних для Єдиного державного реєстру ветеранів, аналіз потреб ветеранів у громаді, залучення ветеранської спільноти до планування, публічний моніторинг (Мінветеранів, НАДС). Актуальні виклики: вплив воєнного стану, фінансування з місцевих бюджетів та донорів, інтеграція гендерні аспекти (підтримка ветеранок), бар'єри стигматизації та мотивації.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; групова робота: «Розподіл повноважень»; практичні вправи: моделювання роботи помічника ветерана (заповнення індивідуального плану супроводу).

Тема 4.2. Надання соціальних, медичних та психологічних послуг ветеранам: організація та координація в органах місцевого самоврядування

Перелік питань для вивчення теми: Нормативно-правова основа надання послуг ветеранам. Перелік базових та спеціалізованих соціальних послуг для ветеранів у громадах: соціальний супровід, соціальна адаптація ветеранів та членів їх сімей (новий державний стандарт), соціальне консультування, екстрене втручання, підтримане проживання, догляд вдома, соціальна реабілітація. Медичні та психологічні послуги: трирівнева система психологічної допомоги (Мінветеранів), безоплатна психологічна допомога ветеранам та родинам (Реєстр суб'єктів надання послуг на сайті Мінветеранів), медико-психологічний супровід для ветеранів із залежностями, центри ментального здоров'я, пакети медичних гарантій НСЗУ (психіатрична та психосоціальна допомога). Організація надання послуг на рівні ОМС: повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад (уповноважений орган громади), центри надання соціальних послуг (ЦНСП), територіальні центри соціального обслуговування, мультидисциплінарні команди, фахівці із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб. Координація послуг: роль соціального менеджера громади, ведення випадку (case management), взаємодія з Мінветеранів, МОЗ, НСЗУ, центрами зайнятості, закладами охорони здоров'я, ветеранськими просторами. Інститут помічника ветерана та фахівця із супроводу: повноваження, порядок призначення, організація роботи в громадах, проактивна підтримка. Фінансування та планування: джерела

(місцевий бюджет, державні субвенції, НСЗУ, донори, Мінветеранів), розробка місцевих комплексних програм підтримки ветеранів. Моніторинг, оцінка та звітність: оцінка потреб ветеранів у громаді, використання даних Єдиного державного реєстру ветеранів, щорічні звіти, громадський контроль, індикатори Стратегії ветеранської політики.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; кейс-метод (розбір прикладів організації послуг у реальних громадах, впровадження фахівців із супроводу, медико-психологічного супроводу залежностей); групова робота (розробка фрагменту алгоритму надання соціальної адаптації ветерану в громаді або плану мультидисциплінарної команди); практичні вправи (моделювання ведення випадку, заповнення форм оцінки потреб, пошук послуг через «Ветеран PRO» в «Дії»); дискусія (обговорення викликів координації в умовах обмеженого фінансування, ролі громадськості та бізнесу, бар'єрів доступу до психологічної допомоги).

Перелік питань, які виносяться на самостійну роботу учасників професійного навчання: Повноваження та обов'язки соціального менеджера громади щодо організації надання соціальних послуг ветеранам: ведення випадку, оцінка потреб, взаємодія з фахівцями із супроводу ветеранів

Модуль 5. Цифрова грамотність

Тема 5.1. Основи цифрової грамотності в публічному управлінні та адмініструванні: сучасні інструменти та сервіси

Перелік питань для вивчення теми: Поняття та значення цифрової грамотності у професійній діяльності посадових осіб місцевого самоврядування. Основні принципи роботи з цифровою інформацією: пошук, аналіз, систематизація та критична оцінка інформаційних ресурсів. Використання сучасних цифрових інструментів для підготовки службових документів, аналітичних матеріалів та презентацій. Основи цифрової безпеки у професійній діяльності: захист персональних даних, безпечна робота з інформаційними ресурсами та електронними документами. Використання цифрових засобів для організації робочого часу, планування діяльності та підвищення продуктивності праці. Цифрова культура та етика використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності посадових осіб.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; демонстрація практичних інструментів; аналіз практичних прикладів застосування цифрових технологій у професійній діяльності.

Тема 5.2. Електронне урядування та цифрові послуги в громаді: можливості та практика застосування

Перелік питань для вивчення теми: Поняття електронного урядування (е-урядування) на місцевому рівні: визначення, моделі (G2C, G2B, G2G), принципи прозорості, доступності, підзвітності та орієнтації на громадянина. Нормативно-правова основа електронного урядування в Україні: ключові закони, стратегії та концепції розвитку е-урядування та електронної демократії (з акцентом на місцеве самоврядування). Цифрові адміністративні послуги в громаді: типи послуг (реєстрація, видача довідок, звернення, компенсації тощо), інтеграція з державними системами (Дія, реєстри), роль ЦНАП у наданні електронних послуг. Інструменти електронної демократії на рівні громади: електронні петиції, громадські бюджети (бюджет участі), електронні консультації, опитування та голосування онлайн, платформи типу Е-ДЕМ. Прозорість та відкритість діяльності органів місцевого самоврядування в цифровому середовищі: публікація рішень, бюджетів, звітів,

доступ до відкритих даних, механізми громадського контролю. Взаємодія громади з громадянами та бізнесом через цифрові канали: портали громад, мобільні додатки, чат-боти, інтеграція з державними сервісами для зручного отримання послуг. Виклики та бар'єри впровадження електронного урядування в громадах: цифровий розрив, доступність для вразливих груп, кібербезпека, навчання персоналу, фінансування цифрових проєктів. Перспективи розвитку цифрових послуг у громаді: індекси цифрової трансформації громад, приклади успішних практик, роль CDTO (цифрових лідерів) в ОМС, інтеграція з процесами відновлення та повоєнного розвитку.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; демонстрація реальних прикладів платформ (Е-ДЕМ, Дія.Цифрова громада, місцеві портали); аналіз кейсів успішних громад; групове обговорення викликів та бар'єрів; практичні вправи з моделюванням впровадження електронної петиції чи бюджету участі.

Тема 5.3. Використання хмарних сервісів і онлайн-платформ для ефективної командної взаємодії

Перелік питань для вивчення теми: Поняття хмарних сервісів (моделі SaaS, PaaS, IaaS) та їх переваги для командної роботи в органах місцевого самоврядування: гнучкість, масштабованість, зниження витрат на інфраструктуру, доступність з будь-якого пристрою. Основні принципи та правові аспекти використання хмарних сервісів в ОМС: Закон України «Про хмарні послуги», вимоги до захисту інформації, класифікація даних (службова, конфіденційна), рекомендації щодо вибору провайдерів. Популярні хмарні платформи для командної взаємодії: Microsoft 365 (Teams, SharePoint, OneDrive), Google Workspace (Meet, Drive, Docs), їх функціонал для спільного редагування документів, відеоконференцій, планування завдань та комунікації. Організація ефективної командної роботи в хмарному середовищі: створення спільних робочих просторів, управління доступом та правами (ролі, групи), версійний контроль документів, інтеграція з іншими інструментами. Правила цифрової безпеки та кібергігієни при роботі з хмарними сервісами: двофакторна автентифікація, шифрування даних, розпізнавання фішингу, політики паролів, моніторинг активності, дотримання вимог щодо нерозголошення службової інформації. Практичні сценарії використання хмарних інструментів у повсякденній діяльності посадовців ОМС: спільна підготовка проєктів рішень, координація між департаментами, робота під час відряджень чи віддаленого режиму, організація онлайн-нарад та фіксація рішень. Виклики та ризики впровадження хмарних сервісів для командної взаємодії: залежність від інтернету, питання сумісності з державними системами, навчання персоналу, забезпечення безперервності роботи в умовах обмеженого доступу. Перспективи та тенденції розвитку: гібридні моделі хмар, інтеграція з державними цифровими екосистемами, роль CDTO в громадах для впровадження хмарних рішень, приклади успішних кейсів в українських громадах.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; live-демонстрація роботи в Microsoft 365 / Google Workspace (спільне редагування, створення команд, налаштування доступу); практичні вправи в симульованому хмарному середовищі; групове обговорення кейсів з реальних громад; аналіз ризиків та заходів безпеки.

Перелік питань, які виносяться на самостійну роботу учасників професійного навчання: Оцінка відповідності обраного хмарного сервісу (наприклад, Microsoft Teams чи Google Workspace) вимогам захисту службової інформації в умовах конкретної територіальної громади**.**

Модуль 6. Імплементація політик ЄС в Україні

Тема 6.1. Адаптація законодавства та практик місцевого самоврядування до стандартів Європейського Союзу

Перелік питань для вивчення теми: Основні принципи місцевого самоврядування за Європейською хартією місцевого самоврядування (ратифікована Україною) та їх імплементація в українському законодавстві: субсидіарність, пропорційність, автономія громад, багаторівневе врядування. Угода про асоціацію між Україною та ЄС: ключові положення щодо місцевого самоврядування, регіонального розвитку, децентралізації влади та гармонізації законодавства (розділи про регіональну політику, державне управління, адміністративну реформу). Національна програма адаптації законодавства України до права ЄС (acquis ЄС): структура, етапи, пріоритетні розділи (кластери), що стосуються місцевого самоврядування (основи, державне управління, регіональна політика, навколишнє середовище, соціальна політика). Адаптація практик ОМС до принципів політики згуртованості ЄС: багаторівневе управління, партнерство, підхід «знизу-вгору», залучення стейкхолдерів, підготовка до використання структурних фондів ЄС. Виклики та бар'єри адаптації: цифровий розрив, фінансові обмеження громад, навчання кадрів, гармонізація з національними законами, забезпечення безбар'єрності та інклюзивності. Роль асоціацій місцевого самоврядування та міжнародних у підтримці адаптації практик ОМС до європейських стандартів.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; аналіз ключових документів (Угода про асоціацію, Європейська хартія, Національна програма адаптації); розбір кейсів успішної адаптації в громадах; групове обговорення викликів; практичні вправи з оцінкою відповідності рішень ОМС європейським принципам.

Тема 6.2. Інструменти впровадження політик ЄС у розвитку територіальних громад

Перелік питань для вивчення теми: Політика згуртованості ЄС та її вплив на місцеві громади: принципи (конвергенція, солідарність, сталий розвиток). Підготовка українських громад до участі після вступу. Механізми фінансування розвитку громад з боку ЄС: прямі гранти, непряме фінансування через національні програми, міжмуніципальне співробітництво для спільних проєктів. Впровадження Європейського зеленого курсу на рівні громад: місцеві енергетичні та кліматичні плани, програми енергоефективності, адаптація до CBAM, зелені проєкти. Інструменти міжмуніципального та транскордонного співробітництва: законодавство України, європейські програми, мережі громад, спільні інвестиційні проєкти. Підхід LEADER та інші інструменти розвитку сільських територій: адаптація до Спільної аграрної політики ЄС, локальні ініціативи, громадське партнерство, підтримка сільських громад. Моніторинг та оцінювання впровадження політик ЄС: індикатори ефективності, звітування, роль CDTO та служб регіонального розвитку в громадах, підготовка до аудиту ЄС. Виклики впровадження та шляхи подолання: забезпечення субсидіарності, навчання персоналу ОМС, залучення громадянського суспільства, координація між рівнями влади.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; аналіз кейсів успішних громад; групове моделювання проєкту для фінансування ЄС; обговорення бар'єрів та рішень.

Перелік питань, які виносяться на самостійну роботу учасників професійного навчання: Порівняльна характеристика інструментів міжмуніципального співробітництва в

Україні та аналогічних механізмів у країнах-членах ЄС для спільного впровадження проєктів розвитку.

Модуль 7. Інформаційна безпека в органах місцевого самоврядування

Тема 7.1. Основи інформаційної безпеки та захисту даних в громадах.

Перелік питань для вивчення теми: Поняття інформаційної безпеки та захисту даних в органах місцевого самоврядування: ключові принципи (конфіденційність, цілісність, доступність — CIA-тріада), відмінність між інформаційною безпекою, кібербезпекою та захистом персональних даних. Нормативно-правова основа в Україні. Класифікація інформації в ОМС: публічна, з обмеженим доступом (службова, конфіденційна), персональні дані, державна таємниця; вимоги до обробки, зберігання та передачі в громадах. Захист персональних даних у діяльності громад: принципи GDPR-подібного підходу (законність, прозорість, мінімізація даних, відповідальність), роль посадової особи з захисту даних (DPO-подібна функція), згода vs законні підстави обробки. Основні заходи захисту даних та інформації: автентифікація (двофакторна), шифрування, резервне копіювання, контроль доступу (рольові моделі), профілі безпеки систем, авторизація. Кібергігієна для посадовців ОМС: надійні паролі, розпізнавання фішингу та соціальної інженерії, безпечна робота з електронною поштою, месенджерами, мобільними пристроями, правила BYOD (bring your own device). Управління ризиками та інцидентами: ідентифікація вразливостей, оцінка ризиків, план реагування на інциденти, повідомлення про витоки даних, роль CERT-UA та національної системи реагування. Гармонізація з європейськими стандартами: впровадження принципів NIS 2 Directive (стійкість критичних систем), GDPR, ISO/IEC 27001 як рекомендаційний стандарт для громад, підготовка до вступу в ЄС.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; демонстрація практичних інструментів (налаштування 2FA, перевірка на фішинг); аналіз реальних інцидентів в громадах; групове обговорення кейсів витоків даних; практичні вправи з класифікації інформації та оцінки ризиків.

Тема 7.2. Протидія інформаційним загрозам у діяльності органів місцевого самоврядування

Перелік питань для вивчення теми: Види інформаційних загроз для ОМС: кібератаки (рансомвар, DDoS, APT), дезінформація та пропаганда, фішинг, витоки даних, гібридні загрози. Дезінформація: тактики (фейки, маніпуляції, deepfakes), вплив на довіру до влади в громадах, приклади російської дезінформації проти місцевого самоврядування. Роль органів місцевого самоврядування в протидії дезінформації: моніторинг інформаційного простору громади, швидке спростування фейків, комунікація з громадянами через офіційні канали, співпраця з Центром протидії дезінформації при РНБО. Виявлення та реагування на інформаційні загрози: індикатори фішингу та дезінформації, інструменти моніторингу (Google Alerts, соціальні мережі, спеціалізоване ПЗ), алгоритм реагування на інцидент (виявлення → оцінка → спростування → звітність). Захист репутації громади в цифровому середовищі: кризові комунікації, прозорість рішень, публікація достовірної інформації, протидія тролінгу та хейту в офіційних групах/сторінках. Міжвідомча та міжнародна співпраця: координація з Держспецзв'язку, CERT-UA, Центром протидії дезінформації, асоціаціями громад, ЄС-партнерами (EUvsDisinfo, проєкти з медіаграмотності). Перспективи та виклики: адаптація до нових технологій (AI-генерований контент), підвищення медіаграмотності населення громади, інтеграція з європейськими практиками протидії дезінформації (Digital Services Act, Code of Practice on Disinformation).

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; аналіз реальних кейсів дезінформації в громадах; тренінг-гра з протидії фейкам; рольові ігри з реагування на кризу; групове обговорення комунікаційних стратегій; демонстрація інструментів моніторингу.

Перелік питань, які виносяться на самостійну роботу учасників професійного навчання: Аналіз типових сценаріїв дезінформації, спрямованих на підрив довіри до рішень органу місцевого самоврядування вашої громади, з розробкою шаблону швидкого спростування.

Модуль 8. Діяльність органів місцевого самоврядування з розвитку території

Тема 8.1. Основи стратегічного планування: підходи, інструменти

Перелік питань для вивчення теми: Поняття стратегічного планування розвитку територіальної громади: відмінність від оперативного планування, принципи (сталість, інклюзивність, орієнтація на результат, багаторівневе управління). Нормативно-правова основа стратегічного планування в ОМС в Україні. Етапи стратегічного планування: аналіз ситуації (SWOT, PESTLE), визначення місії, візії, стратегічних цілей, пріоритетів, індикаторів, моніторинг та оцінка. Підходи до стратегічного планування: класичний (зверху-вниз), партисипативний (залучення громади, стейкхолдерів), інтегрований (узгодження з регіональними та державними стратегіями), адаптивний (в умовах невизначеності, воєнного стану та відновлення). Інструменти стратегічного планування: матриця цілей, дерево цілей, логфрейм, сценарне планування, GIS-аналіз, громадські слухання, онлайн-платформи для консультацій. Інтеграція стратегії громади з іншими документами: середньостроковий бюджет, план публічних інвестицій, Концепція інтегрованого розвитку території, програми секторів (освіта, соціальна сфера тощо). Роль органів місцевого самоврядування та стейкхолдерів: створення робочих груп, інвестиційних рад, залучення бізнесу, ГО, громадян. Моніторинг, оцінка та коригування стратегії: KPI, щорічні звіти, адаптація до змін

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; аналіз прикладів стратегій громад, групова робота над SWOT-аналізом, моделювання дерева цілей, обговорення кейсів успішних громад, практичні вправи з індикаторами.

Тема 8.2. Просторове планування: інтеграція містобудівної документації та стратегічних документів громади

Перелік питань для вивчення теми: Поняття просторового планування на місцевому рівні: принципи сталого розвитку, інтегрованого розвитку території, балансування соціально-економічних та екологічних аспектів. Нормативно-правова основа. Основні документи просторового планування: генеральний план населеного пункту, план зонування, детальний план території, Концепція інтегрованого розвитку території як містобудівна основа стратегії. Інтеграція містобудівної документації зі стратегічними документами громади: узгодження пріоритетів розвитку, просторове відображення стратегічних цілей, використання GIS для візуалізації. Концепція інтегрованого розвитку території: структура, етапи формування, роль як вихідних даних для генеральних планів та стратегії громади. Програми комплексного відновлення та комплексні плани просторового розвитку територій громад (в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення). Виклики інтеграції: синхронізація строків розробки, фінансування, залучення експертів, забезпечення безбар'єрності та інклюзивності. Інструменти та практики: містобудівний кадастр, геоінформаційні системи, громадські обговорення, моніторинг виконання.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; , демонстрація прикладів Концепцій та генеральних планів; аналіз кейсів інтеграції в громадах; групове моделювання просторового сценарію розвитку

Перелік питань, які виносяться на самостійну роботу учасників професійного навчання: Аналіз відповідності чинної містобудівної документації вашої громади (генеральний план, зонування) стратегічним пріоритетам розвитку з пропозиціями щодо інтеграції та коригування.

Тема 8.3. Фінансове забезпечення розвитку території, публічні інвестиції

Перелік питань для вивчення теми: Джерела фінансового забезпечення розвитку громади: власні доходи, міжбюджетні трансферти, державні програми (ДФРР), міжнародна допомога, кредити, публічно-приватне партнерство. Реформа управління публічними інвестиціями (PIM): принципи (стратегічна орієнтація, пріоритизація, прозорість), середньострокові плани публічних інвестицій, Єдиний проєктний портфель. Система DREAM як єдина цифрова платформа: реєстрація проєктів, оцінка, пріоритизація, моніторинг, інвестиційні профілі громад. Підготовка та оцінка публічних інвестиційних проєктів: бізнес-план, техніко-економічне обґрунтування, критерії відбору (відповідність стратегії, ефективність, вплив). Інтеграція публічних інвестицій зі стратегічним та просторовим плануванням: узгодження з стратегією громади, Концепцією інтегрованого розвитку, середньостроковим бюджетом. Інструменти фінансування: гранти (державні, ЄС, донори), бюджет участі, місцеві позики, концесії, зелене фінансування. Моніторинг та звітність: індикатори ефективності інвестицій, аудит, публічна підзвітність через DREAM. Виклики та перспективи: обмеженість ресурсів, залежність від держави, підготовка до структурних фондів ЄС після вступу.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; демонстрація роботи в DREAM (профілі, портфелі); аналіз реальних проєктів громад; групове моделювання інвестиційного проєкту; обговорення критеріїв пріоритизації.

Перелік питань, які виносяться на самостійну роботу учасників професійного навчання: Порівняльний аналіз джерел фінансування публічних інвестицій в громаді (власні кошти, державні програми, донорська допомога) та рекомендації щодо диверсифікації для сталого розвитку.

ВИБІРКОВІ МОДУЛІ ПРОГРАМИ

Модуль 9. Адміністративні процедури в органах місцевого самоврядування

Тема 9.1. Застосування Закону про адміністративну процедуру в громадах.

Перелік питань для вивчення теми: Основні принципи адміністративної процедури: законність, рівність, пропорційність, передбачуваність, прозорість, своєчасність, добросовісність, обґрунтованість рішень, право на захист прав та інтересів. Сфера застосування Закону в органах місцевого самоврядування: адміністративні акти (рішення, розпорядження, накази, індивідуальні акти), адміністративні послуги, реєстраційні дії, видача дозволів, погоджень, ліцензування на місцевому рівні. Учасники адміністративної процедури: заявник, зацікавлені особи, орган, що приймає рішення, представники, уповноважені особи; права та обов’язки учасників (право на інформацію, ознайомлення з матеріалами, подання пояснень, оскарження). Етапи адміністративної процедури: ініціювання (звернення, виявлення підстав), підготовка (збір доказів, перевірки, експертизи), прийняття рішення (мотивування, формулювання, підписання), повідомлення та набрання

чинності. Строки розгляду звернень та прийняття рішень: загальні строки (30 днів), спеціальні строки за видами послуг, продовження строків, наслідки пропуску строків, мовчазна згода (якщо передбачено). Мотивування адміністративного акта: обов'язкове обґрунтування (факти, докази, норми права), посилання на докази, оцінка доводів заявника, уникнення формалізму. Оскарження адміністративних актів: адміністративне оскарження (в порядку підлеглості), судове оскарження, строки подання скарг, зупинення виконання акта під час оскарження. Адаптація практик ОМС до вимог Закону: розробка внутрішніх регламентів, шаблонів рішень та мотивувальних частин, навчання посадовців, впровадження принципів належного адміністрування в повсякденній роботі.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; аналіз ключових статей Закону «Про адміністративну процедуру»; розбір шаблонів мотивованих рішень; практичні вправи з формулювання мотивувальної частини акту; групове обговорення типових помилок громад при застосуванні Закону; рольові ігри з моделюванням процедури видачі дозволу/рішення.

Тема 9.2. Цифровізація адміністративних послуг.

Перелік питань для вивчення теми: Поняття цифровізації адміністративних послуг: переведення послуг у цифровий формат, інтеграція з державними реєстрами, принцип «єдиного вікна», орієнтація на користувача, зменшення паперового документообігу, підвищення доступності та швидкості надання. Нормативно-правова основа. Концепція розвитку системи надання адміністративних послуг, Дія.City та інші ініціативи. Інтеграція з державними цифровими екосистемами: портал Дія, Реєстр адміністративних послуг, Єдиний державний реєстр, Єдиний державний вебпортал електронних послуг, інтеграція з ЦНАП громади (електронна черга, електронні кабінети). Електронне надання адміністративних послуг на рівні громади: перелік послуг, що можуть надаватися онлайн (реєстрація місця проживання, видача довідок, дозвіл на будівництво тощо), вимоги до електронного підпису/печатки, автоматична обробка заяв. Цифрові інструменти для громад: модулі Дія.Громади, локальні портали/мобільні додатки, чат-боти, електронна черга в ЦНАП, інтеграція з Дією для автоматичного заповнення даних. Забезпечення доступності та інклюзивності: подолання цифрового розриву, підтримка вразливих груп (літні люди, люди з інвалідністю), офлайн-альтернативи, навчання громадян користуванню цифровими сервісами. Захист даних та кібербезпека при цифровізації послуг: обробка персональних даних, двофакторна автентифікація, шифрування, аудит помилок, відповідальність за витоки. Моніторинг та розвиток цифрових послуг: індикатори (кількість поданих онлайн-заяв, рівень задоволеності, час обробки), звітування, оновлення переліку послуг, підготовка до вступу в ЄС (єдиний цифровий ринок, eIDAS).

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; live-демонстрація порталу Дія, модулів Дія.Громади, електронної черги ЦНАП; практичні вправи з подання тестової заяви онлайн; аналіз кейсів успішної цифровізації послуг у громадах; групове обговорення бар'єрів та рішень для інклюзивної цифровізації.

Модуль 10. Проєктний менеджмент в органах місцевого самоврядування

Тема 10.1. Основи проєктного менеджменту: планування, реалізація та моніторинг проєктів розвитку громади

Перелік питань для вивчення теми: Поняття проєктного менеджменту в контексті органів місцевого самоврядування: визначення проєкту, програми та портфеля проєктів,

відмінність від операційної діяльності, принципи (орієнтація на результат, сталість, залучення стейкхолдерів, управління ризиками). Життєвий цикл проєкту за міжнародними стандартами: ініціація, планування, виконання, моніторинг та контроль, завершення; застосування в проєктах розвитку громад (від ідеї до впливу). Ключові елементи планування проєкту: SMART-цілі, дерево цілей/логфрейм (логічна матриця), структура розподілу робіт (WBS), графік (діаграма Ганта), бюджет, ризики та комунікації. Управління проєктами в умовах громади: інтеграція з стратегією розвитку, середньостроковим планом публічних інвестицій (СПІ), DREAM-системою, роль проєктного офісу або координатора в ОМС. Реалізація проєкту: формування команди (ролі: керівник проєкту, виконавці, стейкхолдери), розподіл завдань, закупівлі, управління змінами, мотивація команди. Моніторинг, контроль та оцінка: ключові показники ефективності (KPI), інструменти моніторингу (звіти, дашборди, перевірки на місцях), коригування плану, оцінка результатів та впливу (outcome/impact). Управління ризиками та стейкхолдерами: ідентифікація, аналіз та пом'якшення ризиків (фінансові, політичні, зовнішні), матриця стейкхолдерів, план комунікацій, громадські консультації. Інструменти та програмне забезпечення для ОМС: безкоштовні/доступні інструменти (Trello, Asana, Microsoft Planner, Google Sheets, DREAM для публічних інвестицій), шаблони документів (логфрейм, ризик-регістр, звіти).

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; демонстрація шаблонів (логфрейм, WBS, діаграма Ганта); групова робота над моделюванням простого проєкту громади; аналіз реальних кейсів успішних/проблемних проєктів; рольові ігри з управління ризиками та стейкхолдерами; практичні вправи з заповненням логічної матриці.

Тема 10.2. Підготовка та управління проєктами місцевого розвитку: від ідеї до результату.

Перелік питань для вивчення теми: Джерела ідей проєктів місцевого розвитку: стратегія громади, СПІ, громадські ініціативи, бюджет участі, аналіз потреб (SWOT, опитування), державні програми (ДФРР, секторальні), донорські можливості (ЄС, U-LEAD, гранти). Підготовка проєктної пропозиції: структура (проблема, обґрунтування, цілі, очікувані результати, бюджет, календарний план), відповідність критеріям донорів/державних програм, техніко-економічне обґрунтування (ТЕО). Порядок підготовки публічних інвестиційних проєктів за реформою PIM: реєстрація в DREAM, підготовка інвестиційного профілю, оцінка (економічна, соціальна, екологічна), пріоритизація в портфелі громади. Управління проєктом від старту до фінішу: укладання угод, контрактів, тендерів; контроль виконання (проміжні/фінальні звіти), управління змінами, вирішення проблем (затримки, перевитрати). Фінансове управління проєктом: формування бюджету, кошторис, джерела фінансування (місцевий бюджет, співфінансування, гранти), облік витрат, аудит, уникнення порушень. Забезпечення сталості результатів: план сталості (після завершення проєкту), передача активів, навчання персоналу, інтеграція в бюджет громади, моніторинг довгострокового впливу. Звітність та оцінка проєкту: проміжні/фінальні звіти донорам/державі, оцінка ефективності (cost-benefit, satisfaction стейкхолдерів), уроки, отримані (lessons learned), внесення до бази успішних практик. Виклики управління проєктами в громадах: обмежені ресурси, бюрократія, низька проєктна спроможність; шляхи подолання (навчання, проєктний офіс, партнерства).

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; аналіз шаблонів проєктних заявок (державні/донорські); групове розроблення повного циклу проєкту від ідеї до звіту; розбір кейсів громад (успішні гранти, PIM-проєкти); обговорення викликів та рішень.

Модуль 11. Кризове управління в органах місцевого самоврядування

Тема 11.1. Планування реагування на кризи в громадах.

Перелік питань для вивчення теми: Нормативно-правова основа планування реагування на надзвичайні ситуації (НС) в територіальних громадах. Рекомендації ДСНС щодо планів реагування на НС в територіальній громаді. Поняття плану реагування на НС громади: мета (упорядкування та координація дій органів влади, ОМС, сил ЦЗ, суб'єктів господарювання), структура (загальні положення, перелік імовірних НС, порядок управління, оповіщення, реагування, забезпечення, додатки за видами НС). Етапи розроблення плану реагування: створення робочої групи, аналіз ризиків та імовірних НС (техногенні, природні, соціальні, воєнні), прогнозування обстановки, визначення сил і засобів, узгодження, затвердження виконавчим органом ради громади, погодження з ДСНС. Перелік імовірних НС для громади: класифікація (об'єктова, місцева, регіональна, державна), оцінка ризиків (SWOT-аналіз, статистика минулих подій, потенційно небезпечні об'єкти, демографія, географія). Режими функціонування ЄДСЦЗ на рівні громади: повсякденне функціонування, підвищена готовність, надзвичайна ситуація, надзвичайний стан; критерії введення режимів, порядок переведення, дії органів управління та сил ЦЗ. Організація управління реагуванням: комісія з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій (ТЕБ та НС) громади як координаційний орган, керівник робіт з ліквідації наслідків НС, штаб ліквідації, оперативні групи. Оповіщення та інформування: системи централізованого оповіщення (місцеві сирени, SMS, додатки, соцмережі), порядок інформування населення, органів влади, стейкхолдерів про загрозу/виникнення НС. Інтеграція плану реагування з іншими документами громади: стратегія розвитку, плани евакуації, матеріальні резерви, програми ЦЗ.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; аналіз типової структури плану реагування (за методичними рекомендаціями ДСНС), демонстрація прикладів планів громад, групове моделювання розробки плану для гіпотетичної громади (визначення ризиків, сил, режимів), розбір кейсів реальних НС в громадах, рольові ігри з введенням режиму підвищеної готовності.

Тема 11.2. Координація ресурсів під час надзвичайних ситуацій.

Перелік питань для вивчення теми: Координація ресурсів як ключовий елемент реагування: принципи (єдність командування, оперативність, раціональне використання, взаємодія), роль комісії ТЕБ та НС громади, керівника робіт з ліквідації наслідків НС, штабу ліквідації. Види ресурсів для реагування: людські (сили ЦЗ, добровільні формування, спеціалізовані служби), матеріально-технічні (техніка, обладнання, ПММ), фінансові (резервний фонд бюджету громади, державні субвенції, донорська допомога), інформаційні (системи моніторингу, зв'язку). Матеріальні резерви для запобігання та ліквідації НС: створення, накопичення, зберігання, використання, номенклатура (медичні засоби, продукти, пальне, будівельні матеріали), поповнення в умовах воєнного стану. Залучення та координація сил і засобів: порядок залучення місцевих пожежних команд, аварійно-рятувальних служб, добровільних формувань, суб'єктів господарювання, міжмуніципальне співробітництво, взаємодія з ДСНС, поліцією, медичними службами. Організація логістики та забезпечення під час НС: транспортування ресурсів, розгортання пунктів життєзабезпечення (тимчасові пункти проживання, харчування), евакуація, медична допомога, психологічна підтримка постраждалих. Фінансування заходів реагування: використання резервного фонду бюджету громади, державні програми, міжнародна допомога (гуманітарні коридори, донори ЄС/ООН), облік витрат, звітність. Моніторинг та контроль використання ресурсів: індикатори ефективності, щоденні звіти, аудит, уникнення

дублювання, перерозподіл ресурсів між громадами/регіонами. Особливості координації в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення: інтеграція з військовим командуванням, пріоритетність для ВПО/ветеранів, відновлення критичної інфраструктури, міжнародна координація.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; демонстрація схем координації (комісія ТЕБ та НС, штаб, сили ЦЗ), аналіз кейсів координації ресурсів під час реальних НС (повені, пожежі, воєнні події), групове моделювання розподілу ресурсів у сценарії НС, рольові ігри з роботою штабу ліквідації, обговорення викликів та найкращих практик громад.

Модуль 12. Soft-skills для ефективного управління

Тема 12.1. Розвиток професійних комунікаційних навичок.

Перелік питань для вивчення теми: Професійна комунікація в органах місцевого самоврядування: специфіка роботи посадовця ОМС (багаторівневість, публічність, конфліктність, емоційна навантаження). Основні типи комунікації в громаді: внутрішня (з колегами, керівництвом), зовнішня (з громадянами, бізнесом, ГО, медіа), вертикальна (з вищими органами влади), горизонтальна (між громадами, міжвідомча). Принципи ефективної комунікації: ясність, конкретність, емпатія, активне слухання, невербальна комунікація, адаптація стилю до аудиторії (громадяни, ветерани, молодь, люди з інвалідністю). Техніки конструктивного діалогу: модель ненасильницького спілкування (спостереження–почуття–потреби–прохання), І-повідомлення, техніка «сендвіч» для критики, робота з опором. Управління конфліктами в комунікації: типи конфліктів в ОМС (з громадянами, між департаментами, з радою), стратегії (компроміс, співпраця, уникнення, пристосування), медіація як інструмент ОМС. Публічні виступи та комунікація з громадськістю: підготовка до громадських слухань, зустрічей з жителями, прес-конференцій, виступів на сесіях ради, робота з питаннями та запереченнями. Комунікація в цифровому середовищі: електронне листування (офіційний стиль, строки відповіді), соцмережі (офіційні сторінки громади, коментарі, криза), месенджери, правила цифрового етикету. Розвиток комунікативних навичок: самооцінка, зворотний зв’язок, вправи на активне слухання та емпатію, рольові ігри, тренінги з публічних виступів.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; інтерактивні вправи на активне слухання та емпатію; рольові ігри (конфлікт з громадянином, громадські слухання, криза в соцмережах); аналіз відео-прикладів успішної/невдалої комунікації посадовців; групове обговорення реальних кейсів громад; зворотний зв’язок від тренера та групи.

Тема 12.2. Управління стресом та запобігання вигоранню в умовах децентралізації.

Перелік питань для вивчення теми: Стрес та професійне вигорання в роботі посадовця ОМС: специфіка після децентралізації (зростання відповідальності, багатозадачність, постійні зміни, робота з травмованими громадянами, дефіцит ресурсів). Фізіологічні, емоційні, когнітивні та поведінкові ознаки стресу та вигорання (за моделлю Maslach та ICD-11): емоційне виснаження, деперсоналізація, зниження професійної ефективності, симптоми хронічного стресу. Фактори ризику вигорання в громадах: високе навантаження, відсутність чітких меж роботи/відпочинку, брак підтримки, низька зарплата, критика з боку громади, робота з травмою (ветерани, ВПО, сім’ї загиблих). Індивідуальні стратегії управління стресом: техніки швидкого зняття стресу (дихальні вправи, прогресивна

м’язова релаксація, grounding), тайм-менеджмент, встановлення пріоритетів, техніка «стоп-думки», journaling. Профілактика вигорання на особистому рівні: баланс роботи та життя, хобі, фізична активність, сон, харчування, соціальна підтримка (друзі, сім’я), саморефлексія, раннє розпізнавання сигналів. Організаційні заходи запобігання вигоранню в ОМС: створення підтримуючого середовища (супервізія, психологічна підтримка, ротація, навчання), чітке розмежування обов’язків, визнання досягнень, корпоративна культура турботи, програми wellbeing. Робота з емоційним виснаженням при взаємодії з громадянами: техніки емоційного дистанціювання, самозахисту, деескалації, саморегуляція під час кризових звернень. нструменти відновлення та підтримки: доступ до психологів (через центри соціальних послуг, гарячі лінії), групова супервізія, peer-to-peer підтримка, програми для посадовців ОМС (від асоціацій, міжнародних партнерів), моніторинг стану команди.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація з елементами самодіагностики (тести на вигорання);інтерактивні вправи на дихання, релаксацію; рольові ігри з деескалацією конфліктів; групове обговорення особистих стратегій та організаційних бар’єрів; аналіз кейсів вигорання в громадах; вправи на планування балансу роботи/життя.

Модуль 13. Публічні консультації

Тема 13.1. Організація публічних консультацій у громадах.

Перелік питань для вивчення теми: Нормативно-правова основа публічних консультацій. Поняття публічних консультацій та їх мета: залучення громадян, стейкхолдерів до формування політики, підвищення якості рішень, легітимності влади, запобігання конфліктам, виконання зобов’язань перед ЄС (Угода про асоціацію, Open Government Partnership). Види публічних консультацій: обов’язкові (проєкти рішень ради, програми, бюджети, містобудівна документація, стратегії розвитку), добровільні (стратегічні документи, місцеві ініціативи), тематичні (соціальні, екологічні, молодіжні питання). Етапи організації публічних консультацій: планування (визначення предмета, цільової аудиторії, строків), інформування (офіційний сайт, соцмережі, дошки оголошень, медіа), збір пропозицій (форми, онлайн-платформи, громадські слухання, фокус-групи), аналіз та врахування пропозицій, зворотний зв’язок, оприлюднення результатів. Строки та форми інформування: мінімальний строк 20 днів для обов’язкових консультацій, обов’язкове оприлюднення проєкту рішення, обґрунтування, контактів для пропозицій, зворотний звіт про врахування/неврахування пропозицій. Формати проведення: громадські слухання (очні/онлайн/гібридні), фокус-групи, опитування, електронні консультації (через сайт громади, Дія.Громади, Google Forms, спеціалізовані платформи типу «Ваша громада»), робочі групи з представниками громадськості. Аналіз та врахування пропозицій: реєстр пропозицій, класифікація (враховано повністю/частково/відхилено з обґрунтуванням), підготовка звіту про результати консультацій, оприлюднення разом з рішенням. Виклики та кращі практики: низька активність громадян, маніпуляції, формальний підхід; рішення (активна комунікація, інклюзивність, навчання модераторів, використання цифрових інструментів, приклади громад з високим рівнем участі).

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; аналіз нормативних документів та шаблонів (оголошення, звіт про консультації); демонстрація реальних прикладів сайтів громад з консультаціями; групова робота над плануванням консультацій для гіпотетичного рішення; рольові ігри з моделюванням громадських слухань; обговорення типових помилок та успішних кейсів.

Тема 13.2. Інструменти залучення громадян до прийняття рішень.

Перелік питань для вивчення теми: Принципи та рівні залучення громадян: від інформування до співвизначення та делегування, субсидіарність, інклюзивність, доступність, рівність можливостей. Основні інструменти залучення за законодавством. Місцеві ініціативи громадян: порядок подання (збір підписів від 1% виборців, але не менше 10 осіб), розгляд радою, обов'язкове голосування на сесії, приклади успішних ініціатив (ремонт доріг, дитячі майданчики, екологічні проєкти). Бюджет участі (громадський бюджет): принципи, етапи (подача проєктів, голосування, реалізація), квоти для молоді/жінок/вразливих груп, інтеграція з DREAM та середньостроковим планом інвестицій. Електронні інструменти залучення: портал громади з модулем консультацій, електронні петиції (на рівні громади та загальнодержавні), чат-боти, опитування в соцмережах, Дія.Громади, платформи типу «Ваша громада», «Є-демократія». Громадські ради та робочі групи: порядок утворення, повноваження, представництво (інклюзивність, ротація), участь у розробці рішень, моніторинг виконання. Інклюзивні підходи до залучення: забезпечення участі вразливих груп (люди з інвалідністю, ВПО, ветерани, молодь, літні люди, етнічні меншини), безбар'єрність (онлайн/офлайн, переклад жестовою мовою, легка мова), спеціальні формати (фокус-групи, мобільні пункти). Оцінка ефективності інструментів: індикатори (кількість учасників, реалізованих ініціатив, рівень задоволеності, вплив на рішення), звітування, коригування механізмів, приклади кращих практик громад

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; демонстрація платформ (електронні петиції, бюджет участі, сайти з модулями участі); аналіз успішних кейсів (місцеві ініціативи, молодіжні проєкти); групове моделювання запуску інструменту залучення (наприклад, бюджет участі); рольові ігри з обговорення проєкту на громадських слуханнях; обговорення бар'єрів та рішень для підвищення участі.

Модуль 14. Ділове українське мовлення

Тема 14.1. Писемна форма спілкування посадових осіб місцевого самоврядування

Перелік питань для вивчення теми: Нормативно-правова основа діловодства та писемного спілкування в ОМС. Види документів посадовця ОМС: службові листи (відповіді, запити, інформаційні), доповідні/пояснювальні записки, розпорядження, накази, протоколи, акти, довідки, звіти, офіційні листи громадянам, бізнесу, вищим органам влади. Структура та реквізити службового листа: шапка (найменування органу, вихідний номер, дата, адресат), заголовок, текст (вступ, основна частина, висновок), підпис, візи, відмітки про виконання. Стиль ділового листа: офіційно-діловий стиль, лаконічність, точність, однозначність формулювань, уникнення емоційності, використання стандартних фраз-кліше (повідомляємо, просимо розглянути, просимо надати тощо). Правила оформлення тексту: абзаци, нумерація, переліки, таблиці, посилання на нормативні акти, правильне вживання термінології (наприклад, «територіальна громада», «посадова особа», «адміністративна послуга»). Електронне листування в ОМС: використання кваліфікованого електронного підпису (КЕП), електронна пошта громади, шаблони відповідей, строки розгляду звернень, правила конфіденційності та захисту персональних даних. Типові помилки в писемному спілкуванні та їх наслідки: орфографічні/граматичні помилки, нечіткі формулювання, порушення строків, немотивовані відмови, відсутність обґрунтування, порушення етикету (наприклад, неформальне звернення до громадянина). Практичні рекомендації: використання шаблонів документів, перевірка тексту (орфографія, стиль, логіка), узгодження з керівництвом, архівування, підготовка до публічного оприлюднення (на сайті громади).

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; демонстрація шаблонів документів (лист, доповідна записка, відповідь на звернення), практичні вправи з редагування та складання службових листів за типовими ситуаціями, аналіз реальних прикладів (ідеальних та з помилками), групове обговорення типових помилок, рольові ігри з підготовкою відповіді на звернення громадянина.

Тема 14.2. Усне професійне спілкування: мовностилістичні норми

Перелік питань для вивчення теми: Специфіка усного професійного спілкування посадовця ОМС: багатозадачність (громадяни, колеги, керівництво, медіа), високий рівень емоційного навантаження, необхідність швидкого реагування, дотримання норм літературної мови та етикету. Мовностилістичні норми усного спілкування: літературна українська мова, правильна вимова, наголоси, уникнення суржику, діалектізмів, кальок з російської, вживання термінології ОМС (наприклад, «громада», «виконавчий орган», «адміністративна послуга»). Етикет усного спілкування: форми звертання (шановний/шановна, пане/пані + прізвище або посада), привітання/прощання, подяка, вибачення, ввічливі формули (будь ласка, дозвольте уточнити, дякую за розуміння). Техніки ефективного усного спілкування: чіткість і лаконічність, структура відповіді (привітання – суть – висновок), активне слухання, емпатія, контроль тону голосу, паузи, невербальна мова (погляд, постава, жести). Робота з різними аудиторіями: спілкування з громадянами (ввічливість, терпіння, пояснення «простою мовою»), з колегами (конструктивність, професійність), з керівництвом (підкреслена повага, стислість), з медіа (підготовлені ключові повідомлення, уникнення «ніякої інформації»). Управління складними ситуаціями: деескалація конфлікту, відповідь на критику/агресію, відмова ввічливою формою, робота з емоціями співрозмовника, фіксація розмови (якщо потрібно). Саморозвиток мовлення: вправи на дикцію, читання вголос, запис голосу, зворотний зв’язок від колег, тренінги з публічних виступів, робота над акцентом/суржиком, підвищення словникового запасу професійної термінології.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; вправи на правильну вимову термінів ОМС; рольові ігри (спілкування з громадянином на гарячій лінії, на прийомі, на сесії ради, з журналістом); аналіз аудіо/відео-прикладів (успішні/невдалі); групове обговорення етичних дилем; вправи на деескалацію конфлікту, зворотний зв’язок від тренера та учасників.

Модуль 15. Протидія домашньому насильству та торгівлі людьми в громадах

Тема 15.1. Механізми запобігання та реагування на домашнє насильство на місцевому рівні

Перелік питань для вивчення теми: Нормативно-правова основа протидії домашньому насильству в Україні. Повноваження органів місцевого самоврядування: організація надання соціальних послуг постраждалим, створення спеціалізованих служб підтримки, координація міжвідомчої взаємодії, фінансування програм профілактики та допомоги, інформування населення. Види домашнього насильства та форми: фізичне, психологічне, економічне, сексуальне, кібернасильство. Механізми реагування на рівні громади: терміновий заборонний припис (видача поліцією), оцінка ризиків, первинне реагування (виїзд поліції, соціального менеджера), направлення до притулків/кризових центрів, соціальний супровід. Ведення випадку домашнього насильства: роль соціального менеджера/фахівця із соціальної роботи, мультидисциплінарна команда (поліція, соціальні служби, психологи, медики, юристи), індивідуальний план допомоги, моніторинг безпеки постраждалої. Спеціалізовані служби підтримки в громаді: денні центри соціально-

психологічної допомоги, притулки для постраждалих (кризові центри, центри матері та дитини), мобільні бригади, соціальний супровід, психологічна підтримка. Профілактика та інформування: кампанії з підвищення обізнаності, навчання в школах, робота з чоловіками-агресорами (програми корекції поведінки), гарячі лінії, інформаційні матеріали, співпраця з ГО. Міжвідомча взаємодія та координація: локальний Порядок взаємодії суб'єктів (поліція, служба у справах дітей, соціальні служби, медицина, освіта), координаційна рада/група при громаді, протоколи обміну інформацією, спільні навчання.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; демонстрація алгоритмів реагування та шаблонів (акт оцінки ризиків, індивідуальний план); розбір реальних кейсів (анонімізованих); рольові ігри з моделюванням первинного реагування та ведення випадку

Тема 15.2. Протидія торгівлі людьми в контексті діяльності органів місцевого самоврядування

Перелік питань для вивчення теми: Нормативно-правова основа протидії торгівлі людьми. Повноваження ОМС у протидії торгівлі людьми: виявлення постраждалих, надання соціальних послуг, координація міжвідомчої взаємодії, профілактика, інформування населення, співпраця з ГО та міжнародними організаціями. Форми торгівлі людьми та їх прояви на місцевому рівні: сексуальна експлуатація, трудова експлуатація, примусове жебрацтво, вилучення органів, примусове злочинне використання; особливості в умовах воєнного стану (ВПО, біженці, вербування через соцмережі, трудова міграція). Виявлення та первинне реагування: індикатори торгівлі людьми (ознаки експлуатації, контроль з боку третіх осіб, відсутність документів), алгоритм дій посадовця ОМС (соціальний менеджер, працівник ЦНАП, поліції), направлення до поліції, соціальних служб, прикордонників. Надання допомоги постраждалим: встановлення статусу особи, яка постраждала, соціальні послуги (соціальний супровід, тимчасове розміщення, психологічна допомога, медична реабілітація, юридична допомога), індивідуальний план допомоги, моніторинг безпеки. Міжвідомча координація на рівні громади: локальний Порядок взаємодії (поліція, соціальні служби, служба у справах дітей, міграційна служба, ГО), координаційна група/рада, спільні навчання, обмін інформацією, робота з прикордонними громадами. Профілактика торгівлі людьми: інформаційні кампанії (школи, громади, соцмережі), навчання вразливих груп (молодь, жінки, ВПО, ветерани), співпраця з роботодавцями, моніторинг трудової міграції, гарячі лінії. Особливості в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення: ризик торгівлі дітьми, ВПО, вербування через фейкові пропозиції роботи, інтеграція з державними програмами (реінтеграція ветеранів, підтримка ВПО), міжнародна співпраця.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; демонстрація індикаторів та алгоритмів реагування; розбір анонімних кейсів торгівлі людьми в громадах; рольові ігри з виявлення та первинного реагування; групове моделювання міжвідомчого плану допомоги постраждалій особі;обговорення профілактичних заходів.

Модуль 16. Зелена трансформація та енергетична політика України

Тема 16.1. Зміна клімату та адаптація: гармонізація політики України з Європейським зеленим курсом

Перелік питань для вивчення теми: Нормативно-правова основа політики України у сфері зміни клімату та адаптації. Цілі та ключові положення Європейського зеленого курсу. Стратегія ЄС з адаптації до зміни клімату, інтеграція кліматичних цілей у всі сектори

економіки, механізм СВАМ (вуглецеве коригування на кордоні) та його вплив на експорт України. Гармонізація політики України з ЄЗК: поточний стан імплементації, оцінка вразливості секторів (сільське господарство, лісове господарство, водні ресурси, енергетика, прибережні території, біорізноманіття), розробка та впровадження секторальних планів адаптації. Наслідки зміни клімату для України та особливості в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення: підвищення температури, екстремальні погодні явища (посухи, повені, пожежі), вплив на продовольчу безпеку, міграцію, здоров'я населення, інфраструктуру; ризики для ВПО, ветеранів, сільських громад; інтеграція адаптації в плани відновлення (зелене відновлення). Інструменти та механізми адаптації: оцінка ризиків і вразливості, фінансування (зелені проєкти, міжнародна допомога, державні інвестиції з кліматичними критеріями), моніторинг та звітність, залучення громадськості та бізнесу. Міжнародна співпраця та фінансування: участь у ініціативах ЄС (EU4Climate, Green Deal Ukraine), фонди відновлення, вимоги до проєктів у рамках Ukraine Facility та планів відновлення (зелений перехід як наскрізний пріоритет). Профілактика та комунікація: інформаційні кампанії, навчання громад, робота з бізнесом щодо СВАМ та сталого розвитку.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація з використанням інфографіки та даних про вплив кліматичних змін в Україні; демонстрація ключових документів (ЄЗК, національні стратегії, СВАМ); розбір актуальних кейсів (адаптація в пілотних регіонах, вплив війни на вразливість, приклади зелених проєктів відновлення); груповий аналіз та порівняння політики України та ЄС; рольові ігри або моделювання розробки місцевого плану адаптації; обговорення інтеграції кліматичних критеріїв у проєкти відновлення; практичне опрацювання алгоритмів оцінки ризиків та підготовки звітності.

Тема 16.2. Розвиток зеленої енергетики та енергетична стійкість як ключові елементи сталого розвитку та зеленої трансформації України

Перелік питань для вивчення теми: Нормативно-правова основа розвитку зеленої енергетики в Україні. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері зеленої енергетики та енергетичної стійкості: розробка та затвердження місцевих енергетичних планів (МЕП), стратегій розвитку громад з урахуванням зеленої трансформації, сприяння проєктам відновлюваних джерел енергії (ВДЕ), енергоефективності та самовиробництва; участь у видачі дозволів на розміщення об'єктів ВДЕ, земельних питань, стратегічній екологічній оцінці; створення енергетичних кооперативів та комунальних енергетичних підприємств. Форми та технології зеленої енергетики на рівні громад: сонячна енергетика (дахові та наземні СЕС, самовиробництво за net-billing), вітроенергетика, біоенергетика (біомаса, біогаз), теплові насоси, когенерація, накопичувачі енергії; децентралізована генерація для критичної інфраструктури (теплокомуненерго, водоканали, освітні та медичні заклади); приклади успішних проєктів громад. Енергетична стійкість громад в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення: захист і відновлення енергетичної інфраструктури, розбудова розподіленої генерації для підвищення стійкості до відключень, інтеграція зелених проєктів у плани відновлення громад, робота з ВПО, ветеранами та бізнесом; ризики та можливості (енергетична бідність, справедлива трансформація вугільних регіонів). Фінансування та міжнародна підтримка зелених проєктів ОМС: умови отримання фінансування (наявність МЕП, кліматичні критерії); підготовка проєктних заявок, публічно-приватне партнерство. Міжвідомча координація та співпраця на рівні громади: взаємодія з облдержадміністраціями, Держенергоефективності, бізнесом, громадськими організаціями, енергетичними кооперативами; створення муніципальних енергетичних менеджерів/агенцій регіонального розвитку; моніторинг виконання планів, інформування населення. Профілактика та комунікація: інформаційні кампанії для мешканців та бізнесу про переваги

ВДЕ та енергоефективності, навчання вразливих груп, залучення молоді та ветеранів до зелених ініціатив, гарячі лінії та консультаційні центри в громадах.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація з інфографікою та прикладами успішних громадських проєктів ВДЕ; демонстрація шаблонів місцевих енергетичних планів та алгоритмів підготовки проєктів; розбір реальних кейсів громад (сонячні станції на дахах шкіл/будинків, біогазові установки, відновлення після обстрілів); групове моделювання розробки місцевого енергетичного плану або проєктної заявки на фінансування; рольові ігри з координації між ОМС, бізнесом та мешканцями щодо розміщення об’єктів ВДЕ; практичне опрацювання розрахунків економічної ефективності зелених проєктів; обговорення бар’єрів та шляхів їх подолання в умовах воєнного/післявоєнного періоду.

Модуль 17. Молодіжна політика

Тема 17.1. Участь молоді в прийнятті рішень у громадах

Перелік питань для вивчення теми: Нормативно-правова основа участі молоді в місцевому самоврядуванні. Поняття та рівні участі молоді: від інформування та консультацій до спільного прийняття рішень та ініціативи молоді, переваги залучення молоді (інновації, довгостроковий розвиток громади, підвищення довіри). Форми участі молоді в громадах: молодіжні ради (типове положення, утворення при раді/виконавчому органі), молодіжні парламенти/форуми, громадські слухання, місцеві ініціативи (з 14 років), петиції, бюджет участі для молоді, онлайн-консультації та опитування. Створення та функціонування молодіжних рад: порядок утворення, вибори/делегування, повноваження (консультативно-дорадчі, ініціативи рішень, моніторинг), взаємодія з радою, виконавчим органом, департаментами (освіта, культура, соціальна політика). Залучення молоді до стратегічного планування та бюджетування: участь у розробці стратегії громади, середньострокового плану інвестицій, програми розвитку молоді, бюджет участі (молодіжні проєкти), громадські бюджети для молоді. Інструменти та практики залучення: молодіжні центри/простори як платформи, онлайн-інструменти (Дія.Громади, чат-боти, соцмережі), кампанії з інформування, навчання лідерству, волонтерські проєкти, партнерство з ГО та школами. Виклики та бар'єри участі молоді: низька мотивація, брак часу (навчання, робота), скептицизм дорослих, цифровий розрив, воєнний стан; шляхи подолання (мотивація, навчання, інклюзивні формати, підтримка ініціатив). Успішні практики та моніторинг: приклади громад (молодіжні ради з реальними повноваженнями, молодіжні проєкти в DREAM), індикатори ефективності (кількість залучених, реалізованих ініціатив, рівень задоволеності), звітування та коригування.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; демонстрація типового положення про молодіжну раду; групове моделювання створення молодіжної ради; рольові ігри з громадських слухань за участю молоді; обговорення кейсів успішних громад; вправи на розробку молодіжної ініціативи.

Тема 17.2. Інклюзивна молодіжна робота на місцевому рівні

Перелік питань для вивчення теми: Поняття інклюзивної молодіжної роботи: забезпечення рівного доступу та участі всіх молодих людей (включаючи молодь з інвалідністю, ВПО, етнічні меншини, ЛГБТ+, молодь з сільських територій, молодь у складних життєвих обставинах), принципи (безбар'єрність, недискримінація, універсальний дизайн, залучення). Нормативна основа та стандарти безбар'єрності. Створення інклюзивних молодіжних просторів: архітектурна доступність (пандуси, ліфти, тактильні покажчики),

інформаційна доступність (субтитри, жестова мова, альтернативні формати), комунікаційна доступність (легка мова, піктограми, етикет спілкування з молоддю з інвалідністю). Інклюзивні формати молодіжної роботи: адаптація заходів (онлайн/офлайн, гібридні), залучення молоді з інвалідністю як лідерів/фасилітаторів, проєкти з урахуванням потреб (молодь з порушеннями зору/слуху, на кріслах колісних, з ментальними особливостями), партнерство з організаціями (Fight For Right, Доступно.UA тощо). Програми та проєкти інклюзивної молоді: освітні, культурні, волонтерські, спортивні, екологічні ініціативи з інклюзією, мобільні молодіжні центри, програми лідерства для вразливих груп. Підготовка фахівців молодіжної роботи: навчання етиці спілкування, супервізія, тренінги з інклюзії, самооцінка просторів на доступність, розробка політик інклюзії в громадах. Моніторинг та оцінка інклюзивності: індикатори (частка молоді з інвалідністю/вразливих груп у заходах, рівень задоволеності, бар'єри), звітування, коригування програм, громадський контроль. Виклики та перспективи: обмежені ресурси, стигма, воєнний стан (травма, ВПО); інтеграція з європейськими стандартами (молодіжна участь у ЄС), підготовка до вступу в ЄС.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; вправи на етикет спілкування та оцінку доступності простору; рольові ігри з моделюванням інклюзивного заходу; групове обговорення кейсів (молодь з інвалідністю як лідери); аналіз бар'єрів та рішень у громадах, практичні чек-листи для перевірки інклюзивності.

Модуль 18. Гендерна рівність та недискримінація в діяльності в органах місцевого самоврядування

Тема 18.1. Реалізація гендерної політики в громадах

Перелік питань для вивчення теми: Нормативно-правова основа гендерної політики в Україні та на місцевому рівні: Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері гендерної політики: інтеграція гендерного підходу в стратегії розвитку громади, програми та бюджети, призначення уповноваженої особи (координатора) з питань рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання дискримінації за ознакою статі, створення консультативно-дорадчих органів (рад, робочих груп). Принципи гендерної політики в громаді: рівність прав і можливостей, недискримінація за ознакою статі, гендерна чутливість, інклюзивність, врахування потреб різних груп жінок і чоловіків (включаючи вразливі: ветерани, ВПО, люди з інвалідністю, молодь, літні особи). Інституційне забезпечення: призначення координатора/радника з гендерних питань, створення гендерної ради або робочої групи при раді/виконавчому органі, розробка локальних планів заходів, інтеграція в стратегію розвитку громади. Гендерний аналіз у діяльності ОМС: збір даних з розподілом за статтю, гендерний профіль громади (демографія, зайнятість, освіта, здоров'я, насильство), гендерна експертиза рішень, програм та нормативних актів громади. Профілактика та протидія дискримінації за ознакою статі: механізми розгляду звернень про дискримінацію, навчання посадовців, кампанії з підвищення обізнаності, співпраця з ГО та міжнародними партнерами. Залучення громадськості та стейкхолдерів: публічні консультації з гендерним фокусом, участь жіночих та молодіжних організацій, моніторинг гендерної рівності в громаді, звітування про виконання заходів. Особливості реалізації в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення: пріоритетність для жінок-військовослужбовиць, ветеранок, ВПО, сімей загиблих, інтеграція гендерного підходу в плани відновлення, програми підтримки.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; демонстрація прикладів гендерних профілів громад; групова робота над

створенням гендерного профілю гіпотетичної громади; обговорення кейсів успішної інтеграції гендерної політики; рольові ігри з розгляду звернення про дискримінацію.

Тема 18.2. Гендерно-орієнтоване бюджетування та планування

Перелік питань для вивчення теми: Поняття гендерно-орієнтованого бюджетування (ГОБ): врахування гендерних аспектів на всіх стадіях бюджетного процесу (планування, виконання, моніторинг, звітність), мета — зменшення гендерних розривів, забезпечення рівних можливостей через розподіл ресурсів. Нормативна основа ГОБ в Україні: Методичні рекомендації Мінфіну щодо впровадження та застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі. Етапи впровадження ГОБ у громаді: огляд нормативних актів та документів громади на гендерну чутливість, гендерний аналіз бюджетних програм (виявлення розривів, потреб жінок/чоловіків), прийняття рішень за результатами аналізу, моніторинг гендерно чутливих програм. Гендерний аналіз бюджетних програм: збір даних з розподілом за статтю (отримувачі послуг, витрати), оцінка впливу програми на різні групи (чи скорочує розриви, чи усуває дискримінацію), результативні показники з гендерним розподілом (KPI за статтю). Інтеграція ГОБ у стратегічне та середньострокове планування: врахування гендерних аспектів у стратегії розвитку громади, середньостроковому бюджеті, плані публічних інвестицій (DREAM), програмах секторів (освіта, соціальний захист, інфраструктура). Інструменти та приклади: гендерні профілі для аналізу потреб, чек-листи гендерного аналізу, включення гендерних завдань/показників у бюджетні програми (наприклад, підтримка жіночого підприємництва, інклюзивна освіта, протидія насильству). Моніторинг та звітність: індикатори ефективності ГОБ (скорочення розривів, задоволеність послуг за статтю), щорічні звіти з гендерним аналізом, громадський контроль, підготовка до європейських стандартів (після вступу в ЄС). Виклики та перспективи: обмежені ресурси, навчання посадовців; переваги (ефективніше використання коштів, підвищення довіри, відповідність ЦСР 5, міжнародним зобов'язанням).

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація

Модуль 19. Інструменти ШІ для покращення послуг органів місцевого самоврядування

Тема 19.1. Застосування ШІ в адміністративних послугах громад

Перелік питань для вивчення теми: Нормативно-правова основа застосування ШІ в адміністративних послугах. Поняття ШІ в контексті адміністративних послуг: генеративний ШІ (чат-боти, асистенти), машинне навчання для аналізу даних, автоматизована обробка документів, прогнозна аналітика, розпізнавання тексту/зображень; відмінність від традиційної автоматизації. Застосування ШІ в місцевих сервісах: національний ШІ-асистент Дія.AI (перший у світі національний агент для держпослуг), чат-боти в ЦНАП та на порталах громад (автоматизовані відповіді на поширені запитання, допомога в поданні заяв), ШІ для перевірки документів (розпізнавання, автозаповнення). Переваги ШІ для громад: скорочення часу обробки заяв (з днів до хвилин), зменшення помилок людини, цілодобова доступність послуг, персоналізація (рекомендації послуг на основі даних отримувача), підвищення задоволеності громадян. Приклади впровадження в українських громадах: чат-боти на базі Дія.Громади та локальних платформ (автоматизація консультацій з питань освіти, соціальних послуг, дозвільних процедур), ШІ-асистенти для підтримки підприємців (на кшталт Дія.Бізнес), пілотні проєкти з аналізу звернень громадян. Етичні та правові аспекти: захист персональних даних, відповідальність за рішення ШІ (людський контроль над критичними актами), уникнення упередженості алгоритмів, прозорість (пояснюваність рішень),

кібербезпека. Виклики впровадження: обмежена цифрова інфраструктура в малих громадах, низька цифрова грамотність населення та посадовців, брак даних для навчання моделей, ризики дезінформації від ШІ. Перспективи розвитку: інтеграція ШІ в Дія.Громади та локальні портали, створення національних моделей ШІ для ОМС, підготовка до європейських стандартів (AI Act ЄС), пілотні проєкти з ШІ для прогнозування потреб (соціальні послуги, інфраструктура).

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; live-демонстрація Дія.AI та чат-ботів громад (відповіді на типові запитання, автозаповнення заяв); практичні вправи з формулюванням промптів для ШІ-асистента; аналіз кейсів впровадження (пілоти в громадах-партнерах, Мінцифри); групове обговорення етичних дилем та ризиків; рольові ігри з моделюванням взаємодії громадянина з ШІ-чат-ботом.

Тема 19.2. Автоматизація процесів за допомогою ШІ-інструментів

Перелік питань для вивчення теми: Поняття автоматизації процесів за допомогою ШІ в ОМС: автоматизація рутинних завдань (обробка документів, класифікація звернень, генерація текстів), звільнення часу для творчої/стратегічної роботи, підвищення ефективності та точності. Основні інструменти ШІ для посадовців ОМС: генеративні моделі (ChatGPT, Gemini, національні моделі), інструменти для аналізу тексту/даних (Copilot Microsoft, Claude), чат-боти (на базі Dialogflow, Rasa, інтеграція з сайтами громад), інструменти для обробки документів (розпізнавання OCR + ШІ, автогенерація звітів). Автоматизація внутрішніх процесів: підготовка проєктів рішень, доповідних/пояснювальних записок, узагальнення звітів, аналіз законодавства, оцінка ризиків рішень, автоматизоване заповнення шаблонів (тендерна документація, індивідуальні плани соціальних послуг). Автоматизація взаємодії з громадянами: чат-боти для консультацій (поширені запитання щодо освіти, соціалки, дозвільних процедур), автоматизоване сортування звернень (класифікація, пріоритизація), персоналізовані рекомендації послуг. нтеграція ШІ з існуючими системами громад: Дія.Громади (чат-боти, модулі), DREAM (аналіз проєктів), ЄІССС (обробка даних соціальних послуг), електронний документообіг (автогенерація листів, перевірка). Практичні рекомендації з використання: створення ефективних промптів (структура, контекст, приклади), перевірка результатів ШІ (фактчекінг, людський контроль), налаштування кастомних асистентів (fine-tuning для громади), інтеграція з локальними даними. Ризики та заходи безпеки: галюцинації ШІ (вигадування фактів), витік конфіденційної інформації, упередженість, відповідальність за помилки ШІ, кібергігієна (не вводити персональні дані в публічні моделі), дотримання політики Мінцифри щодо відповідального використання ШІ. Перспективи та тенденції: розвиток національних ШІ-моделей для держсектору, інтеграція в ЦНАП 2.0, автоматизація аналізу великих даних (прогнозування потреб громади), підготовка до вступу в ЄС (відповідність AI Act, етичні стандарти).

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; live-демонстрація інструментів (ChatGPT/Gemini для генерації тексту, Copilot для документів, чат-боти громад), практичні вправи з автоматизації типових завдань ОМС (складання листа, аналіз звернення, генерація звіту), групова робота над промптами та перевіркою результатів, аналіз кейсів автоматизації в громадах (пілоти Мінцифри), обговорення ризиків та етичних правил.

Модуль 20. Освітній менеджмент в громаді

Модуль 20.1. Управління системою освіти в територіальній громаді

Перелік питань для вивчення теми: Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері освіти відповідно до законодавства України: засновницькі функції, формування та утримання мережі закладів освіти, фінансування, контроль якості, забезпечення доступності та інклюзивності. Організаційна структура управління освітою в громаді: відділ/управління освіти, його роль як виконавчого органу ради, взаємодія з департаментами, комунальними підприємствами, закладами освіти та стейкхолдерами (батьки, педагоги, громадськість). Фінансування освіти в громаді: субвенція на освіту, освітня субвенція, місцеві видатки, формула розподілу коштів, ефективне використання ресурсів, прозорість бюджетування (середньострокове планування). Забезпечення якості освіти: внутрішнє забезпечення якості в закладах (освітні програми, педагогічні ради, самооцінка), зовнішнє оцінювання (ДПА, ЗНО\НМТ, моніторинг МОН), роль громади в підвищенні якості (індикатори, звіти). Інклюзивна освіта та підтримка дітей з особливими освітніми потребами: створення інклюзивно-ресурсних центрів, інклюзивних класів, психолого-педагогічний супровід, доступність інфраструктури. Безпека та цивільний захист в системі освіти громади: заходи безпеки в закладах (укриття, тривожні кнопки, правила доступу), підготовка до надзвичайних ситуацій, співпраця з ДСНС, поліцією. Кадрова політика в освіті громади: атестація педагогів, підвищення кваліфікації, мотивація, вирішення дефіциту кадрів, соціальний захист працівників освіти. Моніторинг та звітність: індикатори ефективності управління (охоплення освітою, наповнюваність класів, результати навчання), щорічні звіти, громадський контроль, інтеграція з DREAM та іншими системами.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; демонстрація прикладів бюджетування та звітності громад, групове обговорення кейсів управління освітою; рольові ігри з моделюванням прийняття рішень щодо мережі закладів.

Модуль 20.2. Стратегічний розвиток освітньої мережі громади: планування, оптимізація та забезпечення якості освітніх послуг

Перелік питань для вивчення теми: Стратегічне планування розвитку освіти в громаді: інтеграція з загальною стратегією розвитку громади, визначення місії, візії, стратегічних цілей освіти (доступність, якість, інновації, інклюзія), узгодження з Державною стратегією регіонального розвитку та регіональними стратегіями. Формування та оптимізація мережі закладів освіти: критерії спроможності (наповнюваність класів, транспортна доступність, ресурсне забезпечення), поетапна трансформація (опорні школи, ліцеї, філії), врахування демографії, міграції, безпекових факторів. Порядок формування мережі закладів освіти: нормативна основа, аналіз потреб населення, громадські консультації, рішення ради про затвердження мережі на навчальний рік. Забезпечення якості освітніх послуг: розробка та впровадження освітніх програм закладів, модельні програми, моніторинг результатів навчання, професійний розвиток педагогів, цифровізація освіти. Інновації та модернізація освітньої мережі: впровадження НУШ, профільної освіти, дуальної освіти, позашкільної та позакласної роботи, партнерства з бізнесом, вузами, міжнародними проєктами. Планування ресурсів та інфраструктури: капітальні ремонти, оснащення, енергоефективність, створення безбар'єрного середовища, підготовка до повоєнного відновлення. Залучення стейкхолдерів та громадськість: громадські слухання, опитування, батьківські ради, партнерства з ГО, бізнесом для розвитку освіти. Моніторинг та оцінювання стратегічного розвитку: індикатори (охоплення освітою, якість результатів, ефективність витрат), щорічний моніторинг, коригування плану, уроки з практики громад.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; демонстрація прикладів стратегій розвитку освіти в громадах; групова робота над SWOT-аналізом освітньої мережі; моделювання плану оптимізації; аналіз кейсів успішної трансформації мережі; обговорення викликів та рішень в умовах демографічних змін.

Модуль 21. Особливості надання соціальних послуг у громаді

Модуль 21.1. Надання соціальних послуг територіальною громадою відповідно до законодавстватаїх класифікація

Перелік питань для вивчення теми: Нормативно-правова основа надання соціальних послуг на рівні територіальної громади: повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад як засновників надавачів послуг. Поняття соціальних послуг та їх мета: профілактика, подолання або мінімізація складних життєвих обставин (СЖО), орієнтація на отримувача, принципи (доступність, індивідуальний підхід, комплексність, безоплатність/платність). Класифікація соціальних послуг: базові та спеціалізовані; за спрямованістю (соціальна профілактика, соціальний супровід, соціальна адаптація, соціальна інтеграція/реінтеграція, кризове втручання, представництво інтересів, інформування, консультування, посередництво тощо); за тривалістю (одноразові, короткострокові, довгострокові). Перелік соціальних послуг, що надаються громадами: соціальний супровід сімей/осіб у СЖО, догляд вдома, соціальна адаптація, денний догляд, підтримане проживання, соціальна реабілітація, послуги для ветеранів, осіб з інвалідністю, дітей тощо; класифікатор соціальних послуг (затверджений Мінсоцполітики). Організація надання послуг у громаді: виявлення потреб, оцінка (первинна та поглиблена), ведення випадку (case management), формування індивідуального плану, надання послуг через комунальні надавачі (КНП, центри соціальних послуг). Надання послуг за державними стандартами та без них: вимоги до якості, моніторинг, оцінка ефективності, внесення даних до ЄІССС та Реєстру надавачів/отримувачів. Фінансування та організаційно-правові форми надавачів: місцеві бюджети, державні субвенції, гранти, КНП як форма для гнучкого фінансування, платні послуги. Особливості надання послуг в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення: пріоритетність для ВПО, ветеранів, сімей загиблих, інтеграція з державними програмами, забезпечення безбар'єрності та інклюзивності.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; демонстрація класифікатора послуг та шаблонів (акт оцінки, індивідуальний план), розбір реальних кейсів надання послуг у громадах, групове обговорення класифікації та вибору послуги для конкретного випадку.

Модуль 21.2. Міжвідомча взаємодія при здійсненні соціальної роботи в територіальній громаді

Перелік питань для вивчення теми: Поняття міжвідомчої та міждисциплінарної взаємодії в соціальній роботі: мета (комплексна допомога, уникнення дублювання, ефективне використання ресурсів), принципи (координація, обмін інформацією, конфіденційність, спільна відповідальність). Нормативна основа. Суб'єкти міжвідомчої взаємодії в громаді: органи місцевого самоврядування (соціальна служба, відділи освіти, охорони здоров'я, культури), соціальні менеджери, фахівці із супроводу, центри соціальних послуг, ІРЦ, медичні заклади, поліція, служба у справах дітей, ГО, бізнес, релігійні організації. Механізми взаємодії: розробка та затвердження локального Порядку міжвідомчої взаємодії в громаді, мультидисциплінарні команди (МДК) для ведення складних випадків,

протоколи обміну інформацією, спільні наради, навчання. Ведення випадку як ключовий інструмент взаємодії: роль соціального менеджера як координатора, залучення фахівців (психолог, реабілітолог, медик, юрист), формування плану допомоги, моніторинг виконання. Виявлення та первинне реагування: алгоритм отримання сигналів (звернення, повідомлення від суб'єктів), оцінка ризику, екстрене втручання, направлення до відповідних служб. Виклики та бар'єри: конфіденційність vs обмін даними, різні підходи відомств, обмежені ресурси, воєнний стан; шляхи подолання (супервізія, навчання, цифрові інструменти). Міжнародні та успішні практики: інтегровані соціальні послуги (моделі ЮНІСЕФ) європейські стандарти (мультидисциплінарні команди), роль асоціацій ОМС у поширенні найкращих практик.

Форма проведення навчальних занять та методи навчання, які дозволяють розкрити зміст теми: дистанційна/очна форма проведення заняття; методи навчання – лекція-презентація; аналіз Порядків міжвідомчої взаємодії громад, демонстрація схем МДК та алгоритмів ведення випадку, рольові ігри з моделюванням спільного реагування на випадок, групове обговорення кейсів (сім'я у СЖО, дитина з інвалідністю, ветеран), розробка шаблону локального Порядку.

Оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання здійснюється за такими складовими:

1) відвідування занять (очно або дистанційно в синхронному режимі) - 50%;

2) опрацювання обов’язкової літератури, інформаційних та інших матеріалів - 10%;

3) підсумковий контроль - 40%.

Форма підсумкового контролю - комп’ютерне тестування.

Документ про підвищення кваліфікації видається за умови отримання учасником професійного навчання не менше ніж 85% від загальної суми складових оцінювання результатів навчання, обрахованих із урахуванням питомої ваги кожної із них та за умови успішного проходження підсумкового контролю.

ЛІТЕРАТУРА, ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ, ОБОВ'ЯЗКОВІ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ, ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

Література, інформаційні ресурси, обов’язкові для опрацювання

1. Служба в органах місцевого самоврядування: посібник. Національне агентство України з питань державної служби. 2024. 184 с. URL: https://nads.gov.ua/storage/app/sites/5/DIYALNIST/UPRAVLINJA%20PERSONALOM/Posibnyk%20sluzhba%20v%20oms.pdf (дата звернення: 12.03.2026)

2. Практичний посібник з питань планування та організації професійного навчання державних службовців місцевих державних адміністрацій, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників. Національне агентство України з питань державної служби. 31 с. URL: https://nads.gov.ua/storage/app/sites/5/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%84%D0%B5%D1%81%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B5%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F/Layout_6_03_03_2023.pdf (дата звернення: 12.03.2026)

3. Посібник з розробки антикорупційної програми для органів місцевого самоврядування. ГО «Фундація інституційного розвитку» спільно з Національним агентством з питань запобігання корупції (НАЗК). Київ, 2025. 53 с. URL: https://wiki.nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2025/Posibnyk_z_antycorprog_OMC.pdf (дата звернення: 12.03.2026)

4. Державна політика щодо ветеранів війни : аналіт. доп. / Власенко Р. В., Гущук І. В., Жаліло Я. А. та ін ;за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ : НІСД, 2025. 118 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2025-04/veterani-dopovid.pdf

5. Методика розроблення та моніторингу ефективності реалізації стратегій розвитку територіальних громад. Асоціація міст України. 15 с. URL: https://auc.org.ua/sites/default/files/library/metodyka_mer_new.pdf (дата звернення: 12.03.2026).

6. Адміністративна процедура в діяльності органів місцевого самоврядування: посібник для практиків / за заг. ред. П. Макаренка. Київ, 2026. 240 с. URL: https://adminprocedure.org.ua/assets/docs/Posibnyk_dlia_praktykiv_administratyvna_protsedura_v_diialnosti_OMS.pdf (дата звернення: 12.03.2026).

7. Інструменти штучного інтелекту: гайд для організацій громадянського суспільства. Центр демократії та верховенства права (ЦЕДЕМ). Київ, 2024. 51 с. URL: https://cedem.org.ua/wp-content/uploads/2024/01/Gaid-dlya-OGS-pro-shtuchnyi-intelekt.pdf

8. Електронна демократія та участь громадян у прийнятті рішень: практичний посібник. Програма EGAP. URL: https://egap.in.ua (дата звернення: 12.03.2026).

9. Попов Д. Короткий посібник з цифрової доступності. Київ: Програма розвитку ООН (UNDP) в Україні, 2023. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2023-06/korotkiy_posibnik_z_cifrovoi_dostupnosti_-_ukr.pdf (дата звернення: 12.03.2026).

Перелік нормативно-правових актів

1. Кодекс цивільного захисту України: Кодекс від 02.10.2012 № 5403-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text (дата звернення: 12.03.2026).

2. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 № 2493-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text (дата звернення: 12.03.2026).

3. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 02.05.2023 № 3077-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3077-20#Text (дата звернення: 12.03.2026).

4. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text (дата звернення: 12.03.2026).

5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення законності та прозорості в діяльності органів місцевого самоврядування: Закон України від 05.11.2025 № 4677-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4677-20#Text (дата звернення: 12.03.2026).

6. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21.03.1991 № 875-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text (дата звернення: 12.03.2026).

7. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text (дата звернення: 12.03.2026).

8. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22.10.1993 № 3551-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text (дата звернення: 12.03.2026).

9. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text (дата звернення: 12.03.2026).

10. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012 № 5203-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text (дата звернення: 12.03.2026).

11. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text (дата звернення: 12.03.2026).

12. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text (дата звернення: 12.03.2026).

13. Про хмарні послуги: Закон України від 17.02.2022 № 2075-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2075-20#Text (дата звернення: 12.03.2026).

14. Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах: Закон України від 05.07.1994 № 80/94-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text (дата звернення: 12.03.2026).

15. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text (дата звернення: 12.03.2026).

16. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17.02.2022 № 2073-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text (дата звернення: 12.03.2026).

17. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text (дата звернення: 12.03.2026).

18. Про протидію торгівлі людьми: Закон України від 20.09.2011 № 3739-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17#Text (дата звернення: 12.03.2026).

19. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text (дата звернення: 12.03.2026).

20. Про основні засади молодіжної політики: Закон України від 27.04.2021 № 1414-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text (дата звернення: 12.03.2026).

21. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005 № 2866-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text (дата звернення: 12.03.2026).

22. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text (дата звернення: 12.03.2026).

23. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text (дата звернення: 12.03.2026).

24. Про публічні консультації: Закон України від 20.06.2024 № 3841-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3841-20#Text (дата звернення: 12.03.2026).

25. Про Єдиний державний реєстр ветеранів війни: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 700. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/700-2019-%D0%BF#Text (дата звернення: 12.03.2026).

26. Про затвердження Положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.02.2019 № 106. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/106-2019-%D0%BF#Text (дата звернення: 12.03.2026).

27. Деякі питання функціонування веб-порталу «Дія. Цифрова громада»: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.06.2023 № 556. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/556-2023-%D0%BF#Text (дата звернення: 12.03.2026).

28. Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію проектів в рамках Програми відновлення України: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.02.2025 № 162. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/162-2025-%D0%BF#Text (дата звернення: 12.03.2026).

29. Деякі питання управління публічними інвестиціями: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2025 № 527. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/527-2025-%D0%BF#Text (дата звернення: 12.03.2026).

30. Про реалізацію експериментального проекту із створення, впровадження та забезпечення функціонування Єдиної цифрової інтегрованої інформаційно-аналітичної системи управління процесом відбудови об’єктів нерухомого майна, будівництва та інфраструктури: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.11.2022 № 1286. URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1286-2022-%D0%BF#Text (дата звернення: 12.03.2026).

31. Про затвердження Методичних рекомендацій з питань формування безбар'єрності на робочому місці в органах місцевого самоврядування: Наказ НАДС від 04.04.2023 № 53-23. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0053859-23#Text (дата звернення: 12.03.2026).

32. Про вдосконалення процесу управління корупційними ризиками: Наказ НАЗК від 28.12.2021 № 830/21. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0219-22#Text (дата звернення: 12.03.2026).

33. Про затвердження Рекомендацій з кіберзахисту інформаційно-комунікаційних систем, які використовують технології штучного інтелекту: Наказ Адміністрації Держспецзв'язку від 23.02.2026 № 154. URL: https://cip.gov.ua/ua/docs/nakaz-administraciyi-derzhspeczv-yazku-vid-23-02-2026-154-pro-zatverdzhennya-rekomendacii-z-kiberzakhistu-informaciino-komunikaciinikh-sistem-yaki-vikoristovuyut-tekhnologiyi-shtuchnogo-intelektu (дата звернення: 12.03.2026).

34. Про затвердження Правил організації діловодства та архівного зберігання документів у державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях: Наказ Міністерства юстиції України від 18.06.2015 № 1000/5. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0736-15#Text (дата звернення: 12.03.2026).

35. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад: Міністерство розвитку громад та територій України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0265914-22#Text (дата звернення: 12.03.2026)

36. Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: Наказ НАДС від 05.08.2016 № 158. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16#Text (дата звернення: 12.03.2026)

37. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо впровадження та застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі: Наказ Мінфін України від 02.01.2019 № 1. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0001201-19#Text (дата звернення: 12.03.2026)

38. ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення». URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3790590059153983464?doc_type=2 (дата звернення: 12.03.2026)